

55

ZBIORY OŚRODKA KARTA Biuletyn pism związkowych i zakładowych

23 - 25.XI.1981

AGENCJA PRASOWA

W NUMERZE:

ROZMOWY W RADOMIU (101) AKCJA PLAKATOWA (201)
PROJEKT ORDYNACJI WYBORCZEJ DO RAD NARODOWYCH (401)

NEGOCJACJE

Rozmowy z komisją rządową w Radomiu..... 001

KOMISJA KRAJOWA

Prezydium Komisji Krajowej..... 101

INFORMACJE TYGODNIA

Akcja plakatowa..... 201

W REGIONACH

Spotkanie Prymasa J.Glempa z L.Wałęsa..... 201
Zerwanie rozmów w Radomiu..... 201
WZD Regionu Gdańskiego o samorządzie..... 201
Porozumienie w WPGKiM w Wieluniu..... 201
Wznowienie konfliktu w Lubogórze..... 201
Gotowość strajkowa w hucie "Szopienice"..... 202
Rezygnacja przewodniczącego ZR Wielkopolska Płdn..... 202
Fundusz strajkowy Mazowsza..... 202
IV Kongres Europejskich Central Związkowych..... 202

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

Nadzwyczajny Zjazd Mandatariuszy Krajowej Sekcji
Oświaty..... 202
Strajk w lubelskich szkołach ponadpodstawowych..... 202
Zjazd Przedstawicieli Sekcji Rolnictwa..... 202
Zakończenie akcji strajkowej kioskarky..... 203
Strajk naftarzy w Krośnie..... 203
Warunki pracy poligrafii w PAP..... 203

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Propozycja nowej ordynacji wyborczej..... 203
Poparcie ZR Małopolska dla KOWZP oraz Klubów
Samorządnej Rzeczypospolitej..... 203
Powołanie studium związkowego..... 203
Powołanie komitetu założycielskiego rad pracowni-
czych placówek oświatowych..... 203
Przygotowania do zimy..... 203
Odpowiedź na apel L.Wałęsy..... 203
Pomoc żywnościowa EWG..... 203

WŁADZA A SPOŁECZEŃSTWO

Ogniwa "Solidarności" o Froncie Porozumienia Narodowego i FJN..... 203
Odpowiedź min. Cioska..... 203
Ultimatum MKZ Jarosław..... 203
Funkcjonowanie PZPR w zakładzie - referendum w Zynku
KZ szczecińskiej stoczni ws. organizacji politycz-
nych w zakładach pracy..... 203
Wojskowa grupa operacyjno-gospodarcza w HCP..... 203
Ws. projektu przekształcenia PAP w urząd centralny..... 204
Rozmowy z wojewodą katowickim..... 204
Prezydent elekt w Raciborzu..... 204
Votum nieufności dla naczelnika miasta Puławy..... 204

W OBRONIE KONUMENTA

Społeczna kontrola rozdziału żywności..... 204
Przeciw podwyżce cen benzyny..... 204

PRAWORZĄDNOŚĆ

Przewodnicząca KZ ZOZ w Dębnie Lubuskim oskarżona zał. 211..... 204
Rozprawa przeciwko Z.Jakubciewiczowi..... 204
Zakończenie procesu J.Kozłowskiego..... 204

PRZECIW "SOLIDARNOŚCI"

Eksmisja..... 204
Szykanowanie działaczy NSZZ "Solidarność"..... 204

W OBRONIE WIĘZIENYCH ZA PRZEKONANIA

Zjazd KOWZP w Radomiu..... 204
Protest śmiejanowski KOWZP..... 204

O NIEZALEŻNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

W obronie "Solidarności Ziemi Puławskiej"..... 204

KULTURA I CENZURA

Nowy tygodnik ZR Gdańsk..... 204
Komitet Założycielski Ruchu Wydawniczego..... 204
Film o strajku w Szczecinie..... 205
Zatrzymanie audycji radiowej..... 205
Rozstrzygnięcie konkursu na plakat..... 205
Wystawa polskich wydawnictw niezależnych w Paryżu..... 205

STUDENCI

Sytuacja w radomskiej WSI..... 205
Strajki na uczelniach..... 205
Strajk w Wyższej Szkole Oficerów Pożarnictwa..... 205
Spotkanie Prymasa z rektorami i studentami..... 205
Spotkanie KKK NZS z przedstawicielem Prezydium KK..... 205
Rozmowy w Sejmie ws. WSI..... 205
Poparcie dla strajkujących w WSI..... 206

ROLNICY INDYWIDUALNI - RZEMIEŚLNICY

Akcje protestacyjne rolników..... 206
Strajki solidarnościowe rolników..... 206
Rozmowy OKS z wicepremierem Malinowskim..... 206
Komisja Rzeszowsko-Ustrzycka w Sejmie..... 206
Rzemieślnicy o organizacji Krajowego Zjazdu NSZZ IRz..... 206

DOKUMENTY

Oświadczenie Prezydium KK (23.11)..... 301
Oświadczenie Prezydium KK (26.11)..... 301
Oświadczenie sekretarza Prezydium KK dla przewodniczą-
cych ZR NSZZ "Solidarność"..... 301
Oświadczenie MKR Ziemia Radomska..... 301
Uchwała Prezydium MKR Ziemia Radomska..... 301
Pismo Generalnego sekretarza TUC do M.Thatcher..... 301
Postulaty lubelskich nauczycieli..... 302
Stanowsko RM ws. ustawy o szkolnictwie wyższym..... 302
Uchwała KZ w Fabryce Wtryskarek "Ponar-Zywiec"..... 302

OPRACOWANIA I EKSPERTYZY

Projekt ordynacji wyborczej do rad narodowych..... 401
Zagrożenia wynikające z ustawy o PAP..... 407

"DZIENNIK ZWIĄZKOWY" nr 68

NUMER PRZYGOTOWALI:

Bohdan Bielski, Anna Dodziuk, Barbara Falecka, Ewa Jastrun, Wojciech Józwiak, Wojciech Kamiński, Stanisław Karaszewski, Urszula Kiełbasa, Maria Kruczkowska, Helena Łuczywo, Krystyna Naszkowska, Małgorzata Pawlicka, Ryszard Rubinstajn, Leszek Szaruga, Magda Słórsarska, Tomasz Tabako, Klara Tryjarska, Wiesław Uziębło, Jan Strękowski, Joanna Wirpsza, Maciej Wiostowski, Ludka Wujec, Zbigniew Zegarski, Maria Zielińska, Adam Ziółkowski, Gwido Zlatkes, Andrzej Zozula

AGENCJA PRASOWA

Z SIEDZIBĄ W „MAZOWSZU”

UL. MOKOTOWSKA 16/20

WARSZAWA

TEL. 28 34 62
25 95 01

TLX 816925 NBP VIII O/M W-WA 1081-3056-132

cenę: 25 zł

Rozmowy z Komisją rządową w Radomiu. 25.11 /patrz: AS 54.204/ odbyły się rozmowy MKR z Komisją Rządową. Z ramienia Prezydium KK uczestniczył w nich S. Wądołowski.

Postanowiono rozpocząć od II grupy postulatów /patrz: AS nr 9, s. 404/ - podejmując punkt mówiący o naruszeniu praworządności.

Przedst. Prokuratury Wojewódzkiej - w związku z postulatem ukarania sprawców pobicia uczniów rozlepiających plakaty w marcu /patrz: AS nr. s. / - przedstawia przebieg dotychczasowego śledztwa. Pobici nie rozpoznali napastników, poza funkcjonariuszem R. Szczepańskim, kt. nie brał jednak bezpośredniego udziału w zajściu. Oficer dyżurny dostarczył R. Szczepańskiemu alibi, zeznając, że przebywał on w tym czasie w stołowce. Śledztwo zostało umorzone.

P. Turlejski /MKR/ pyta, dlaczego na 10 dni przed złożeniem przez poszkodowanych zażalenia Prokuratura zwróciła się do MKR-u z prośbą o dostarczenie jego odpisu. Odczytuje zeznanie R. Strzeleckiego pobitego 8.11 br. przez funkcjonariuszy MO, m.in. R. Szczepańskiego. Wnosi aby prokuratura ponownie wszczęła śledztwo wykluczając z niego jednak MO, a dopuszczając przedst. MKR-u jako obserwatorów.

Pietrasiański /Prok. Generalna/ - stwierdza, że sprawa może być podjęta jedynie pod warunkiem ujawnienia nowych okoliczności.

meo. Mieroszewicz - zwraca uwagę na budzące wątpliwości momenty śledztwa /świadkami i dającymi alibi są funkcjonariusze MO, nie ustalono, kto był dowódcą patrolu itd./

J. Walc /doradca MKR w zastępstwie K. Wolickiego/ zwraca uwagę, że prokuratura nie zajęła stanowiska wobec dwóch sprzecznych wersji zająć.

Prok. Pietrasiański stwierdza, że genezą całej sprawy była akcja ulotkowa. Interwencje sił porządkowych są w takich sprawach "uzasadnione i będą podejmowane".

Przedst. Prokuratury Woj. informuje o działaniach prokuratury w sprawach o łamanie praworządności przez milicjantów. I tak jeden z 4 sprawców napadu na plebanię ks. Klimkowskiego kierowca KW MO dostał wyrok 8 letni, sprawca nieumyślnego zabójstwa na posterunku w Warce - 5 letni. Są jeszcze sprawy mniejszego kalibru - o spowodowanie wypadków drogowych w stanie nietrzeźwym.

Podkowiński /MKR/ postuluje wznowienie spraw umorzonych w latach 1976-80, w których podejrzanymi byli funkcjonariusze MO 1/ M. Cholewy /rzekomo utopiony w Przytyku w 1978/, 2/ J. Mizerskiego /zginął pod ciężarówką - rodzina oskarża MO/ 3/ J. Kozioła /umarł na skutek pobicia/.

Prokuratura winna się również zainteresować sprawą funkcjonariuszy ukaranych dyscyplinarnie za bicie w śledztwie, którzy nadal pełnią swe funkcje w radomskiej MO.

Następnie przystąpiono do postulatu 5 - wypłaty pełnej wysokości dodatku drożyznianego w ZM Walter.

Wdowiak /ZM Walter/ - informuje, że postulat ten dotyczy nie tylko jego zakładu. Chodzi tu o pracowników, którym przy wypłacaniu "wałesówki" potrącano sumę podwyżki uzyskanej w locie tuż przed porozumieniami. Powstały dodatkowe dysproporcje na skutek niejednolitego sposobu obliczania.

Przedst. MPPISS wyraża generalne zastrzeżenie co do śądania podwyżek w obecnej sytuacji gospodarczej.

Powołano zespół roboczy, który uzgodnił, że zainteresowane zakłady pracy złożą na ręce Komisji Rządowej szczegółowe wyjaśnienia, a te będą rozpatrywane przez poszczególne resorty. W zależności od "sposobu rozpatrzenia tych problemów/... MKR zastrzega sobie prawo uznania postulatu za spełniony".

Następnie podjęto sprawę osób zwolnionych z pracy za działalność związkową.

A. Kawęcki informuje, że jeden ze zwolnionych, pracownik Sądu Woj. Karas zrezygnował z wniesienia odwołania. Pozostała sprawa zwolnionego przez rektora Hebę pracownika WSI dr B. Andrzejewskiego, który mimo przywrócenia go na stanowisko przez min. NTISZ nadal nie znajduje pracy na uczelni oraz pracownika Urzędu Gminnego w Białobrzegach, Świtarka - w której naczelnik gminy blokuje decyzję min. AGTIOŚ. Strona rządowa uznała, że sprawy te powinny zostać załatwione.

W dalszej kolejności dokonano przeglądu pozostałych postulatów.

Woj. Wojtkun z aprobatą wypowiada się o postulat 7, mówiąc o współdziałaniu związku przy weryfikacji naczelników gminny.

W związku z postulat 10 - udzielenie odpowiedzi na pisma kierowane przez MKR do urzędów centralnych Związku - **T. Kulikowski /przew. Komisji Rządowej/** prosi o dostarczenie mu materiałów dot. konkretnych przypadków i obiecuje ich pozytywne załatwienie.

Rozpatrzone następnie grupę postulatów o zasięgu ogólnokrajowym - podział majątku po b. CREZ, uwolnienie więźniów politycznych, abolicja wobec opozycji demokratycznej, zwłazka KOR-u. Uznano, że zapis o sprawach podjętych przez KK powinien ograniczać się do stwierdzenia tego faktu.

Powołana została podgrupa do opracowania odpowiednich zapisów.

Odczytano zapis mówiący o 6 przypadkach przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy MO /sprawa Cholewy, Mizerskiego, Kozioła, Zielińskiego, Czupryna, pobicia uczniów/. Pro-

kuratura Wojewódzka zobowiązała się do ich ponownego rozpatrzenia po przedłożeniu przez MKR posiadanych materiałów dowodowych. Do czynności procesowych zostaną dopuszczeni pełnomocnicy pokrzywdzonych.

Po przerwie grupa negocjacyjna poszerzyła się o R. Kukołowicza, wysłannika Prymasa.

Następnie podjęto sprawę postulatu przedstawienia "Solidarności" wyników kontroli NIK ws. nadużyć b. prominentów radomskich.

Z. Plesiewicz /doradca Ciośka/ odczytuje wyniki kontroli przeprowadzonej przez warszawską delegaturę NIK-u we wsi Osieckie, gdzie na gruntach przekazanych na cele rekreacji powstała kolonia dachy dla radomskich notabli. NIK nie dopatrzył się nieprawidłowości w sposobie nabycia działek ani w wysokości zapłaconych za nie sum /4 zł za m²/, czy kosztów materiałów budowlanych. Uznał natomiast, że nabywcy powinni uiścić dopłatę z tytułu korzystania z uzbrojenia terenu /długa, studnie, elektryczność/. Obecnie toczy się w sądzie rejonowym sprawa o zwrot tych należności, wniesiona przez kielecką delegaturę NIK.

Wywiązała się dyskusja, w trakcie której przedstawiciel Związku powracał do wyników kontroli dokonanej wcześniej przez kielecką delegaturę NIK, po której sprawie przejęła delegatura warszawska. Stwierdzono, że Komisja Rządowa odmawia udostępnienia materiałów kieleckiego NIK, mimo że pisała o nich radomka prasa już w marcu br., i że były one podstawą wystąpienia WK FJN z wnioskiem o pozbawienie J. Prokopiaka mandatu poselskiego.

Strona rządowa wyjaśniła, że NIK jest instytucją niezależną od władz i zaprzeczała jakoby wyniki obywateli kontroli różniły się w istotny sposób. Zaprzeczyła też jakoby wyniki kontroli delegatury warszawskiej świadczyły o popełnieniu nadużycia.

Przedst. Związku zadali wiele pytań o przyczyny nie podjęcia śledztwa przez Prokuraturę.

Prok. Pietrasiański stwierdza, że śledztwo może się zacząć dopiero po zakończeniu pracy NIK-u. Sytuację zmieniliby jedynie dostarczenie mu nowych danych.

meo. Mieroszewicz zwraca uwagę na to, że argumentacja Prokuratury jest nietrafna, ponieważ nie jest sądzaniem NIK orzekad o zaistnieniu przestępstwa a "usyskane materiały stwarzają wystarczającą podstawę do podjęcia śledztwa".

W trakcie dyskusji **A. Sobieraj** poinformował Komisję Rządową, że otrzymał właśnie materiał kieleckiej delegatury NIK /o nadużyciach/.

Prokurator Pietrasiański przedstawia w związku z tym oświadczenie, w którym zapowiada, że "prokuratura wojewódzka w Radomiu dokona z udziałem przedstawicieli MKR i NIK wyjaśnienia przyczyn dla których w tej sprawie istnieją różne dokumenty. W zależności od wyników tych czynności zostaną podjęte decyzje w przedmiocie szybkiego wszczęcia w tej sprawie postępowania przygotowawczego".

Następnie **A. Sobieraj** ogłosił propozycję zapisu ws. więźniów politycznych odwołującą się do Konstytucji i Ratyfikowanych Paktów Praw Człowieka.

Strona rządowa odmówiła przyjęcia tej propozycji jako podanej do dyskusji zaprzeczając istnieniu w Polsce więźniów za kononania. Zgodziła się natomiast wyłonić grupę roboczą do pracy nad propozycją.

Jerz proponuje by wydał wspólne oświadczenie wyrażające poparcie dla polityki porozumienia narodowego i waleńności czy proces KPN-u stwarzają sprzyjającą mu atmosferę.

O 22.45, po przerwie **T. Kulikowski** stwierdził, że komisja robocza nie jest w stanie zaproponować wspólnego zapisu ws. więźniów za przekonania.

Następnie przystąpiono do postulatu przekazania budynku KW MO na cele społeczne.

T. Kulikowski pyta, jakie jest stanowisko grupy negocjacyjnej ws. wniosku przyjętego w dniu poprzednim na wspólnym posiedzeniu MRN i WRN, w której zakłada się, że obecnie wznoszone budynki przeznaczone będą dla KW MO, a dotychczas załmowane przez MO oddane na cele społeczne.

A. Sobieraj stwierdza, że instytucje które wysunęły ten wniosek nie są, zdaniem "Solidarności", wiarygodne.

T. Kulikowski przedstawia 30 stronicowy elaborat, w którym strona rządowa ocenia stan realizacji poszczególnych postulatów kwestionując zasadność sołej

ci z nich np. żądania by oddać budynek KW MO na cele społeczne. Przedstawia przebieg negocjacji ws. głównych postulatów odwołując drugie stronie dobrej woli i rzeczywistego zainteresowania potrzebami społecznymi. W sprawie rekompensaty ekonomicznej dla społeczeństwa radomskiego zaprzecza, jakoby wojewódz-

wo było po 76 roku upośledzone ekonomicznie. Na poparcie tej tezy przedstawia szereg statystyk i listę powstałych w latach 76 - 80 zakładów. Mówiąc o budynkach KW MO stwierdza, że komisja rządowa wyczerpała swoje możliwości negocjacyjne.

Komisja rządowa musi się przeciwstawić antymilicyjnej i antyPZPRowskiej kampanii propagandowej rozpoczętej w 76 r. przez KOR, a kontynuowanej przez radomską "Solidarność". W konkluzji stwierdza, że Komisja Rządowa właściwie spełniła zadania, dla której została powołana. Stanowisko to wywołuje oburzenie grup negocjacyjnej MKR-u.

Władze sąsiadki stwierdza, że jeśli memoriał ten został przyjęty przez Zarząd, to trzeba go było przedstawić na wstępie dyrektorowi Komisji Rządowej o obywatelskiej konfrontacji.

Przedstawiciele uchwały wydziału specjalnego ZM "Walter", w której należało popierać postulaty MKR i deklaruje gotowość porzucić ich strajkiem.

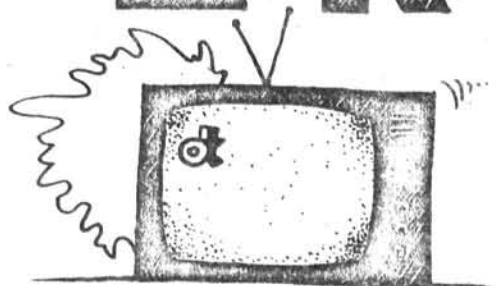
Na spotkaniu b. zwalutowej wypowiedzi A. Sobieraja obecni na spotkaniu odpowiadali "Noże coś Polskę". Komisja Rządowa o obywatelskiej konfrontacji. Następnie odbyła się narada grupy Negocja-

cyjnej i przysłuchujących się Rozmowom przedawicielowi KZ. Postanowiono zawiesić proklamowany na 26.11 strajk i wysłać tej samej nocy delegację do W-wy na naradę z L. Wałęsą.

Tego samego dnia grupa negocjacyjna MKR wydała oświadczenie w której zaprotestowała przeciwko stanowisku strony rządowej (patrz: Dokumenty s. 301).

Po przedstawieniu przez delegację MKR sytuacji powstającej w Radomiu Prezydium KK wydało w tej sprawie oświadczenie (patrz Dokumenty s. 301)

PRECZ Z NIETO LORANCJA!

Rys. Romuald Stawieński

Pałowanie

28 XI 81 w Środę wieczorem grupa plakatujących złożona z pracowników zakładów chorzowskich rozpoczęła kolejny dzień pracy w ramach akcji "zejdziemy z murów, wdy wejdziemy na anteny i ekrany". Należy wspomnieć o znajdującym się w grupie plakatującej księdzu, który przyjechał prywatnie do jednego z chłopców i wziął aktywny udział w akcji.

Około godz. 19 przed chorzowskim (Chorzów Batory) dworcem PKP nasi chłopcy skończyli malowanie hasła "TV - kłamię". W chwili gdy poprawiali napis podeszło do nich dwóch mężczyzn (około 40 i 50 lat) (podobno jeden z nich jest naczelnikiem stacji) w cywilnych ubraniach. Jeden z nich rozpoczął dyskusję.

- Co to za farba? Sprzedajcie mi kilo!, a drugi z tyłu z takim rozmachem kopnął stojące na ziemi wiaderko, że pękło. Farba chlusnęła po ludziach i rozpoczęło się zamieszanie, w wyniku którego kilka osób zostało niezle umazanych farbą.

Ponieważ plakatowanie pod dworcem zostało zakończone, a farba wylana, cała grupa udała się w kierunku Huty Batory po nowe pełne wiaderko. I przed dyrekcją Huty rozpoczęło się PAŁOWANIE według najlepszych, bojówkarskich instrukcji. Była godzina 20.30, nasi chłopcy znaleźli się w klasycznym kotle. Z dwóch stron ulicy blyszczały reflektory samochodów, rozległ się pisk opon i z trzech starów ZOMO wyskoczyło ponad 100 uzbrojonych w długie, ponad 70 cm białe zomowców w wieku 20-23 lat. Pałowano równo i wszystkich, jeżeli nie sięgnęła koroś piłka, to sięgnęła noga. Bili w biegu i bez legitymowania. Szefem "grupy operacyjnej" ZOMO był mjr Buniowski, wysoki, tęgi i czarny. Stawiano ludzi pod mur i lano pałami.

Następnie powrzucono do samochodów, ciągle bijąc i kopiąc i zawieziono najpierw do KMMO w Chorzowie a później przez pół nocy przewożono i rozwożono do Bytomiu, Zabrzu i Katowicach.

Na pytanie skierowane do z-cy Komendanta KMMO w Chorzowie mjr Czechowskiego, dlaczego zatrzymanych rozwożono po

sąsiednich miastach, odpowiedział, że "obawiano się odbicia".

W milicyjnej akcji uszkodzeni zostali również przechodnie, ludzie nie biorący udziału w akcji. 54 letni mężczyzna leży w jednym ze szpitali chorzowskich z ogólnym urazem głowy i wylewem powierzchniowym w okolicy lewej powieki na szczycie głowy, a wśród zatrzymanych znalazł się 17-letni chłopiec.

W sumie zatrzymano i rozwieziono do aresztów około 21 osób, w tym również przechodniów.

Zarząd Regionu, powiadomiony przez ludzi, którym udało się wdrapać z milicyjnego kotła (tu należy wspomnieć o sympatycznym taksówkarzu, który zorientowawszy się co się dzieje i koro wiezie, kluczył po obstawionych przez milicję ulicach i uspakajał pasażerów słowami "przejedziemy, nie bójcie się nic") rozpoczął już o godz. 21.00 interwencję, mającą na celu uwolnienie zatrzymanych i trwającą całą noc i wczorajszy dzień.

Wczoraj w godzinach popołudniowych zwolniono 2 osoby przebywające w areszcie w Katowicach i 9 zatrzymanych w Zabrzu. Do godz. 20,00 nie zwolniono jeszcze osób siedzących w areszcie w Bytomiu (DTV jak zwykle zeigal, informując, że wszyscy zostali zwolnieni).

Natychmiast ogłosili gotowość strajkową Komisje Zakładowe tych zakładów, których pracownicy zostali aresztowani. Huta Kościuszko od dnia 25.11 godz. 22.00, Huta Batory i Zakłady Koksochemiczne "Hajduki" od 26.11 godz. 7.00.

Zarządy sformułowane przez prokuraturę i MO odnośnie chorzowskich zaisc nie dotycza plakatowania, a nobicia kolejarza, o którym nie wiadomo czy był kolejarzem, bo osoba kopiąca wiaderko z farbą nie była ani słuźbowo, ani w mundurze, a poza tym przed dworcem nikogo nie pobito. Pałowanie zaczęło się później i gdzie indziej i żadnego kolejarza tam nie było, a spalowani, pobici i skopani zostali chłopcy z grupy plakatującej przez ponad 100-osobowy oddział ZOMO.

Barbara Gaweł

("DZIENNIK ZWIĄZKOWY" nr 68 z dn. 27.11.81 r.)

Prezydium KK

W obradach Prezydium KK 2.11 udział biorą:

L. Wałęsa, M. Wądołowski, A. Tokareczuk, G. Przybylska-Wendt, A. Matuszczyk, G. Palka, J. Palyna, A. Konarski, J. Merkel, J. Waszkiewicz, R. Binaszek, R. Borzen.

W godzinach 10.00 - 12.00 pod przewodnictwem dla prasy części obrad dyskutowano nad projektem wyjazdów członków Prezydium KK do poszczególnych regionów. Charakter tych wyjazdów będzie merytorycznym uczestnictwem w zainteresowanym regionem, a ich koordynacją najmocniej będzie J. Waszkiewicz.

Podczas części obrad przedmiotem obrad były:

1. Podwyżka cen benzyn. Stwierdzono, że zgodnie z danymi dostarczonymi w październiku ilość ropy jest mniejsza tylko o 3 mln ton, tj. o import z krajów arabskich, dostawy produktów naftowych pochodzą na dostawionym poziomie, a więc podwyżka cen benzyn miała na celu wyłącznie drenaż finansowy, nie-rezultatywny. Powinno być konsultowana ze Związkiem, ponieważ ceny benzyn poprzez zwiększenie kosztów transportu resultują na ceny wielu produktów.

Opinionem J. Skorowskiego (przewodniczącego Sekcji Krajowej Pracowników CPN) oficjalnie podwyżki jest w tej chwili niemożliwe, a strajki pracowników CPN nie ma mowy. Proponuje podjęcie rozmów, podczas których rząd przedstawiłby kalkulacje, będącą podstawą podwyżki, zobowiązałby się do jak najszybszej obniżki cen oraz do refundacji zakładom pracy różnicy cen tak, aby zapobiec zwiększeniu cen innych artykułów. Postuluje też podjęcie energicznych działań mających na celu zlikwidowanie przecieków benzyny z sektora państwowego do prywatnego przez np. dodanie czerwonego koncentratu do benzyny. Uważa, że Prezydium powinno podjąć decyzję ws deputatów (pracownik CPN dostaje 50 l benzyny miesięcznie).

G. Palka mówi, że Prezydium jest za likwidacją wszelkich deputatów w naturze, lecz wszystkie sprawy płacowe i socjalne zostały zamrożone do dnia 31 grudnia i będą rozpatrywane w ramach nowych układów zbiorowych. Postanowiono, że J. Skorowski będzie przewodniczył grupie negocjującej do rozmów z rządem n.t. podwyżki cen benzyn i jej skutków zgodnie z propozycją L. Wałęsy zawartą w telexie do min. Ciołka z 21

2. Strajki studenckie. Smólkowski /KZ Uniwersytetu Gdań-

skiego) referuje sytuację na uczelniach; na Uniwersytecie Gdańskim trwa strajk od środy, OKPN podjęła 22.11 decyzję rozpoczęcia strajku okupacyjnego na wszystkich uczelniach. Według niego istnieją male szanse na rozwiązanie konfliktu w WSI w Radomiu mimo mediacji Konferencji Rektorów i osobistego zaangażowania prof. Findeisena.

M. Błażynski /NZZ/ stwierdza, że NZZ ogłosił strajk, jeśli Łąckie są nastoje wśród studentów, a niewłączenie się "Solidarności" do strajku grozi rozbitiem środowiska.

A. Tokareczuk i S. Wądołowski mówią, że NZZ proklamował strajk bez konsultacji ze Związkiem, a teraz zwraca się o pomoc. Radzimy zależyć na przedłużaniu tego strajku. Nie widzą wyjścia z impasu. Włączenie się "Solidarności" oznacza nową kwestię zapłaty za strajk, a Związku na to nie stać.

Smólkowski postuluje, aby sprawa te włączyć do rozmów z rządem - zgodnie z uchwałą II WZDR Gdańska.

A. Konarski odpowiada, że strajkami studentów zajmuje się E. Szumiński, który jest w Warszawie i prowadzi rozmowy. Postanowiono, że L. Wałęsa lub St. Wądołowski pojedzie do Radomia.

3. Kontrola eksportu żywności. Stwierdzono, że kontrola łaka jest łatwa do przeprowadzenia w portach, natomiast b.trudna w przypadku wywozu koleją, a praktycznie niemożliwa przy wywozie samochodami.

G. Palka dodaje, że z ewidencji prowadzonej przez "Solidarność" w Handlu Zagranicznym wynika, że oficjalne dane są zgodne z faktycznym wywozem.

Postanowiono, że pracownicy portów w porozumieniu z S. Rusinkiem zają się zebraniem od KZ przy zakładach produkcyjnych żywności informacji o jej eksporcie. Przyjęto oświadczenie ws. przekazywania informacji o eksporcie żywności /zastrz. Dokumenty s. 504/.

Na zakończenie, przedstawiciele gazownictwa omówili przyczynę prowadzonej przez nich akcji protestacyjnej. W Polsce jest 5 przedsiębiorstw gazowniczych, ponad 20 zakładów, które chciałyby się usamodzielnic, jednakże trwające już od ponad roku rozmowy nie dały żadnych rezultatów. J. Merkel stwierdza, że jest to problem powszechny - chodzi o likwidację pośredniego szczebla zarządzania.

Delegacja gazowników, podobnie jak delegacja pracowników energetyki otrzymuje poparcie Prezydium dla swego stanowiska w rozmowach z min. górnictwa i energetyki, Piotrowskim.

oprac. M. Zielińska

Kłopoty gospodarcze Czechosłowacji i. /Fragmety artykułu z "Neue Zeuricher Zeitung" nr 258/.

W CSRS obserwuje się dalsze pogorszenie zaopatrzenia ludności. Po drastycznej podwyżce cen benzyn i oleju opałowego z obawy przed dalszym wzrostem cen nasilają się zjawiska wykupywania i chomikowania różnych artykułów. Nawet ze strony rządu przyznaje się, iż rośnie liczba artykułów deficytowych. Już i tak wyznaczone na niskim poziomie wzrostu zadania planowe na rok 1981 nie zostaną zrealizowane i to nie tylko w przemyśle, ale i w rolnictwie. Niskie zbiory spowodują konieczność importowania zboża. Mimo tego Praga ma nadzieję, że skromna dynamika wzrostu gospodarczego, stagrujące inwestycje i drastyczne cięcia importowe nie uniemożliwią osiągnięcia pozytywnego bilansu handlu zagranicznego w 1981 r.: Czechosłowacja dysponuje wysoko rozwiniętym przemysłem zbrojeniowym, który eksportując swe wyroby przekazuje do państwowej kasy znaczne środki, w tym również w walutach wymiennalnych /.../.

Pomimo reformy gospodarczej na rok 1981 założono najniższą w dotychczasowej historii CSRS stopę wzrostu dochodu narodowego - 2,8% . Również ten cel może nie zostać osiągnięty, gdyż w ciągu pierwszych 8 miesięcy produkcja przemysłowa rosła tylko o 2% "Hospodarske noviny" zwracały uwagę na niewystarczającą wydajność pracy, która rośnie wolniej niż płace, a w niektórych sektorach osiąga jedynie połowę poziomu światowego. Czechosłowacki tygodnik skarżył się także na biurokratyzację. Co siódmy zatrudniony pracuje w administracji. A z drugiej strony występują braki siły roboczej. Czechosłowacki tygodnik uważa, że wyjściem z tego dylematu byłoby przystosowanie gospodarki do warunków zewnętrznych po przez zwiększenie stopy inwestycji, wyższą jakością artykułów przeznaczonych na eksport oraz lepsze wykorzystanie energii i surowców. Ludności powiedziano wprost, że podzielić można tylko to, co się wyprodukuje /.../.

Dla ograniczenia konsumpcji i w celu oszczędności energii w powiecie paździerznika cena benzyn w CSRS wzrosła o prawie 20% . Dotknęło to i rozgniewało szerokie kręgi społeczeń-

stwa. Podwyżka ta prowadziła nawet do plotek o zamierzeniach dotyczących podniesienia cen na podstawowe artykuły spożywcze. Artykułami deficytowymi ze względu na robenie nadmierne zapasów stały się nawet cukier i proszek do prania. Kakao, owoce cytrusowe i inne produkty są prawie nieosiągalne ze względu na drastyczne cięcia importowe. Jednakże podwyżka cen na podstawowe artykuły spożywcze byłaby sprzeczna z dotychczasową linią partii.

Interesujące jest, iż kryzys gospodarczy w CSRS powoduje zmianę stanowiska wobec Polski. O ile do tej pory wydarzenia w Polsce spotykały się z negatywną oceną ludności CSRS, to obecnie często można spotkać się z poglądami, iż właściwie wydarzenia w Polsce nie są tak złe, gdyż ograniczyły chociażby przywileje hierarchii partyjnej. Ze strony kół oficjalnych wyraża się jednak związek pomiędzy tą sytuacją gospodarczą w CSRS i kryzysem w Polsce, gdyż północny sąsiad nie realizuje uzgodnionych dostaw. Czechosłowacja nie jest jednak gotowa do ściślejszego powiązania się z Zachodem. 67% obrotów z zagranicą odbywa się w ramach RWPG. Branie kredytów od kapitalistów, jak powiedział sekretarz KC, Bilak, jest sprzeczne z daniami przez chrześcijanina duszy diabłu i za jedną z przyczyn kontrrewolucji w Polsce uważa wysokie zadłużenie na Zachodzie. Aktualnie zadłużenie CSRS wobec Zachodu wynosi 4 mld dolarów. Na jednego mieszkańca jest to jedna z najniższych kwot w krajach RWPG. Również premier Sztrougal stwierdził, że nie można brać nowych kredytów na Zachodzie ze względu na gospodarczych i politycznych. Poza tym kredyty są coraz droższe i CSRS nie chce ryzykować.

Ze względu na nieurodzaj zamierza się w Czechosłowacji nieco "popuścić ugli" rolnictwu. Zmniejsza się liczba wskazywanych planowych, państwowych gospodarstw rolne i spółdzielnie produkcyjne otrzymują większą samodzielność. Jednocześnie jednak zwiększa się rolę ministerstw i zjednoczeń rolniczych. Postawiony przed kilkoma laty przez partię cel osiągnięcia samowystarczalności w zakresie artykułów pochodzenia rolniczego jest obecnie ze względu na kłopoty rolnictwa uznany za zadanie długofalowe. /za: Biuletyn Specjalny nr 10948 z 24.11/

AKCJA PLAKATOWA

W REGIONACH

Szykany i represje wobec uczestników akcji plakatowych. Jak podaje Biuro Informacyjne Regionu Śląsko-Dąbrowskiego 25.11 podczas akcji malowania hasel i rozlepiania plakatów na dworcu PKP Chorzów-Batory członkowie grupy zostali pobici przez jednostkę ZOMO. Aresztowano 20 osób osadzając je w komisariatach w Bytomiu i Zabrze. Komendant KW MO pik Grubba wydał zakaz dopuszczenia do aresztowanych w Zabrzu pracowników ZR. Podczas przesłuchania jednego z zatrzymanych, ucznia seminarium duchownego pobito. Pobity został również przypadkowy przechodzień, pracownik huty "Batory" odwieziony do szpitala ze wstrząsem mózgu.

W związku z incydentem ogłoszono gotowość strajków w hucie "Batory", hucie "Kościszko" oraz w Zakładach Chemicznych "Hajduki".

Podjęte przez przedstawicieli ZR negocjacje z władzami prokuratury i milicji zakończyły się fiaskiem. ZR Śląsko-Dąbrowskiego podjął 26.11 uchwałę, w której domaga się zwolnienia 26.11 do godz. 18.00 wszystkich zatrzymanych oraz ustalenia winnych pobicia i ich ukarania. W uchwale czytamy m.in. "Jeżeli zatrzymani nie zostaną zwolnieni w podanym terminie, ZR upoważnia zakłady pracy miasta Chorzowa do podjęcia akcji strajkowej". /BIRSD, AS/.

Częstochowa.

25.11 funkcjonariusze MO zatrzymali rozlepiających plakaty A. Piłkowskiego i M. Starzyka. Poza plakatami na temat strajków na uczelniach milicja zarekwirowała plakaty z hasłem: "Zjedźmy ze ściany, jak nam dacie ekrany". /AS/

Kalisz.

21.11. zatrzymano podczas akcji plakatowej 9 działaczy ZR. "Wielkopolska Południowa". Przedstawiono im zarzuty o wykroczenia przeciw ustawie o cenzurze. Po 15 min. strajku w zakładach "Kalimet" związkowców zwolniono. /BIPS/

Kraków.

25.11 MO zatrzymała K. Apanowicza - członka Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania przy ZR "Wielkopolska" i przewodniczącego KOWZP w Hucie im. Lenina, M. Wa. Zatrzymani rozlepiali plakaty informujące o zapowiadzonym na 29.11 "Dniu Wolności" /patrz: AS nr 54, s. 206 /. /BI Małopolski/

Skierniewice.

21.11 w Skierniewicach został zatrzymany podczas plakatowania i pisania hasel żądających dostępu Związku do radia i tv członek Zarządu Oddziału A. Popiel. Zwolniono go po rozmowie w komendzie MO, w trakcie której zatrzymany poinformował funkcjonariusza milicji o tym, że akcja plakatowa będzie kontynuowana. /"Biuletyn" nr 2, Skierniewice/

Słupsk

16.11. zatrzymano dwóch uczestników akcji plakatowej na rzecz dostępu "Solidarności" do RTV, w tym przewodniczącego ZR, W. Zlerke, przewieziono ich do Komendy Miejskiej MO, skąd po spisaniu protokołów zostali zwolnieni po ok. 2 godzinach. MO zarekwirowała materiały propagandowe i plakaty.

17.11 w Słupsku trwały zatrzymania plakatujących /członek KK S. Korejwo był zatrzymywany trzykrotnie/. W sumie zatrzymano ok. 35 osób.

Akcja plakatowa regionu była uzgodniona z wojewodą, a plakaty zatwierdzone przez cenzurę. Rzecznik prasowy ZR Słupsk wystosował w tej sprawie zdecydowany protest. ZR żąda wykreślenia inicjatora ataków przeciw Związkowi i wyciągnięcia wobec niego konsekwencji dyscyplinarnych oraz zwrotu zarekwirowanych materiałów. /tlx/

Szczecin.

24.11 zatrzymani zostali przez MO dwaj studenci biorący udział w akcji plakatowej. Po godzinie zostali zwolnieni.

25.11 funkcjonariusze MO i SB zatrzymali dziewięciu plakatujących, w tym studentów WSP i Wyższej Szkoły Morskiej. Skonfiskowano pędzle, klej, a także plakaty i wydawnictwa związkowe. /SI ZR Pomorza Zachodniego/.

Swidnica.

W nocy z 24 na 25.11 zerwano lub zniszczono wszystkie plakaty informujące o celach i przebiegu strajku okupacyjnego prowadzonego przez członków NSZZ RI, a także plakaty związane z walką o poprawę zaopatrzenia i dostęp "Solidarności" do środków masowego przekazu. Z okupowanego przez rolników budynku ZKIOR zerwano transparent z napisem "Strajk okupacyjny rolników NSZZ "Solidarność RI. /BI Swidnica/

Spotkanie Prymasa J. Glempa z L. Wałęsą. 24.11 odbyło się spotkanie J.E. Prymasa Pol- skiego J. Glempa z L. Wałęsą. Mówiono o aktualnej sytuacji w kra- ju i o stosunku do Frontu Porozumienia Narodowego. W spotka- niu uczestniczyli: ks bp B. Dąbrowski oraz członkowie prezy- dium KK A. Tokarczuk, J. Waszkiewicz wraz z ekspertami: A. Wie- lowieyskim, B. Gremkiem i T. Mazowieckim. /AS/

MKR Radom - zapowiedz strajku
Wobec zgłoszonej przez stronę rządową propozycji przedłużenia uzgodnionego terminu podjęcia rozmów (patrz AS 54, s. 204), Zarząd MKR uzniósł sytuację napiętą panującą w regionie "jest to kolejną próbą prowokacji przez siły odpowiedzialne za wydarzenia Czerwca '76" i zgodnie z decyzją nadzwyczajnego ze- brania KR-ów regionu proklamował (patrz AS 54, s. 204) rozpoczęcie strajku protestacyjny wybranych wydziałów specjalnych (produk- cja zbrojeniowa) pięciu zakładów pracy m.in "Waltera", zakła- dów w Pionkach (Radomski SI)

WZD Regionu Gdańskiego o samo- rządzie i reformie gospodarczej
W podjętej 22.11 uchwale WZD Reg. Gdańskiego zwróciło się do innych regionów i Komisji Krajowej z propozycją, by referen- dum przewidzianego uchwałą I KZD nie ograniczać do spraw sa- morządu i przedsiębiorstwa, lecz "poświęcić je sprawie gene- ralnego modelu reformy i jej kontroli oraz nowego porozumie- nia społecznego".

Uchwała stwierdza ponadto, że ciągła walka z rządem o po- jedyńcze zapisy w ustawach szczegółowych "pakietu reformy" winna być zastąpiona przez generalną batalię o kształt refor- my.

Zwracając uwagę, iż rady pracownicze nie mogą działać w odosobnieniu i winny wyłączać komisje koordynacyjne w skali regionu i kraju, WZD zalecił Zarządowi Regionu udzielenie dal- szej pomocy takiej komisji regionu Elbląga, Gdańska i Słupska. /AS/

Porozumienie w WPGKiM w Wielu- niu.
Ponieważ pomimo strajku ostrzegawczego przeprowadzo- nego 19.11 przez załogę wieluńskiego oddziału wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Miejskiej /patrz: AS nr 54, s. 204/, dyrekcja nie zainteresowała się zgłasza- nymi postulatami 23.11 - zgodnie z zapowiedzią - wytypowana grupa rozpoczęła okupowanie budynku administracji przedsię- biorstwa. Do poprzednich postulatów dołączono m.in. żądanie zwiększenia dodatku drożyznianego oraz wyrównanie stawek do średniej krajowej /są o ok. 2600 zł mniejsze/. Strajk został zawieszony tego samego dnia wieczorem, po podpisaniu porozu- mienia z władzami wojewódzkimi.

Uzgodniono, że dyrektor naczelny i jeden z zastępców sos- taną zawieszni w czynnościach, zapowiedziano utworzenie do 26.11 komisji do oceny stanu zakładu oraz powołano komisję mieszaną do rozmów w Ministerstwie Administracji Terenowej i Ochrony Środowiska nt. zmian płacowych w gospodarce komu- nalnej.

Komitet Strajkowy zapowiedział, że warunkiem zawieszenia pogotowia strajkowego jest rozpoczęcie pracy w komisji mie- szanej. /AS/

Wznowienie konfliktu w Lubo- górze.
23.11 załoga zakładu rolnego Lubogóra przerwała pracę na skutek pojawienia się na terenie zakładu dyr. H. Leśniewskiego /patrz: AS nr 45 s. 207; AS nr 46, s. 204; AS nr 47 s. 202, AS nr 48 s. 201, AS nr 49, s. 201, AS nr 50, s. 201, AS nr 51, s. 201, AS 54, s. 204/, który, jak podaje Zielono- górskie Biuro Informacji "Solidarności" - ponownie podjął próby zastraszania pracowników /groźby zwolnienia z pracy, pozbawienia "13-tki" /i dezorganizacji pracy nadzoru techni- cznego /namawianie do masowego korzystania ze zwolnień lekar- skich i urlopów/ oraz pozbawili zakład paszy nakazując jej wy- wieszenie do innych gospodarstw.

Z Zieloną Górą powiadomił o strajku Prezydium KK oraz WRN w Zielonej Górze. Przewodniczący WRN zobowiązał się poru- szyć sprawę w rozmowie z premierem. Załoga zakładu powró- ciła do pracy. /Zielonogórskie Biuro Informacji, BIPS/

Gotowość strajkowa w hucie "Szopienice". 23.11 komisja Wydziałowa "Solidarności" wydziału walcownic i stopów Huty Metali Nieżelaznych ogłosiła gotowość strajkową. Żądania założy obejmują: zaliczenie pracowników huty do pierwszej kategorii zatrudnienia, skrócenie czasu pracy, zwiększenie dodatków za szkodliwe warunki pracy, przyznanie najwyższym norm żywnościowych dla pracowników Huty w związku z katastrofalnym zagrożeniem ekologicznym w Katowicach - Szopienicach, podanie w środkach masowego przekazu informacji o tym zagrożeniu oraz realizowanie wczesniejszych ustaleń podpisanych przez dyrekcję.

KZ zażądała, aby 25.11 o godz. 13 przybył do HMN minister hutnictwa i przemysłu maszynowego oraz wojewoda katowicki. Jak poinformowano nas w KZ Huty tego dnia przybył do Szopienic tylko minister Jedynek i nie doszło do żadnych rozmów. Jeżeli minister i wojewoda nie przybędą do 29.11, następnego dnia /30.11/ w godz. 10.00 - 14.00 w wydziale walcownic tam zostanie podjęty strajk. Następnym etapem będzie strajk okupacyjny w całej hucie. /AS, tix/

Rezygnacja przewodniczącego ZR Wielkopolski Płd. 24.11. Zarząd Regionu Wielkopolska Południowa przyjął rezygnację Z. Rolicza z funkcji przewodniczącego ZR i do czasu zwołania Regionalnego Zjazdu Delegatów powierzył jej pełnienie wiceprzewodniczącemu Regionu A. Pietkiewiczowi. /BI Wielkopolska Południowa/

Fundusz strajkowy Mazowsza. 10.11. Zarząd Regionu Mazowsze przeznaczył 33 mln 750 tys. zł na tzw. pogotowie strajkowe i upoważnił Prezydium Zarządu do finansowania z tego funduszu wypłat dla pracowników, którzy na skutek utraty zarobków podczas strajków, znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej. /AS/

IV Kongres Europejskich Central Związkowych. 23.11. w Genewie rozpoczął się IV Kongres Europejskich Central Związkowych. Delegatem reprezentującym NSZZ "Solidarność" jest A. Słowik /Tygodnik "Solidarność" nr 35/.

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

Nadzwyczajny Zjazd Mandatariuszy Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność"

Obradujący 25.11 w Warszawie Nadzwyczajny Zjazd Mandatariuszy Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania poświęcony był dobiegającym właśnie końca pracom sejmowym nad statutem prawnym nauczyciela /tzw. Karty Nauczyciela/, ustaleniu ostatecznego stanowiska wobec rozbieżności, wynikłych w trakcie prac Komisji Oświaty nad rządowym projektem tego dokumentu oraz akcją protestacyjną w szkolnictwie.

Uczestniczący w Zjeździe członek Prezydium KK E. Szumiejko poparł akcję protestacyjną, prowadzoną w szkołach Lublina i stwierdził, że taka forma strajku nie zakłóca prac Prezydium, zmierzających do wygaszenia izolowanych akcji strajkowych. Zaapelował, aby ewentualny protest nauczycieli /o ile nie doszło by do kompromisu z Komisją Sejmową, opracowującą projekt "Karty Nauczyciela"/ przybrał formy stosowane w Lublinie.

Jak poinformowali nauczyciele, uczestniczący z ramienia Związku w zespołach sejmowych, w przyszłej ustawie o statusie nauczyciela znajdują się następujące ważniejsze postanowienia:

- nadanie statusu nauczyciela osobom wykonującym pracę o takim charakterze, a zatrudnionym przez stowarzyszenia i związki twórcze oraz utrzymanie go dla nauczycieli pracujących okresowo jako działacze związkowi;
- wprowadzenie nowego systemu oceniania nauczycieli. Oceny można dokonać w czasie pierwszych trzech lat pracy w szkole na skali dwustopniowej "przydatny - nie przydatny do zawodu". Każdy oceniany nauczyciel będzie miał swojego rzeczniczkę i dopiero za jego zgodą można będzie ostatecznie określić

jego nieprzydatność do zawodu. Po trzech latach pracy nauczyciel automatycznie otrzymuje mianowanie.

Dzień Nauczyciela (zachowany na katogoryczne żądanie ZNP) obchodzony będzie 14 października jako święto wszystkich pracowników oświatowych i będzie dniem wolnym od zajęć szkolnych (tylko szkolnych). W przyszłej ustawie o edukacji narodowej wprowadzi się Dzień Edukacji Narodowej i połączy go z Dniem Nauczyciela.

W postanowieniach końcowych nie uzyskano ratunku. Karta Nauczyciela jest ustawą przejściową. Ponadto, zdaniem niektórych, nie jest możliwe ustalenie w ustawie terminu, w którym miała być wyznaczona komisja, natomiast "wymagania" są zbyt sformułowane, ponieważ do niczego nie zobowiązuje.

Przemawiający w dalszej części obrad pociągł K. Orzechowski powtórzył argumentację przeciw ustaleniu terminu wypracowania ustawy, czym nie przekonał zebranych, co znalazło swój wyraz w uchwale końcowej Zjazdu: zespół negocjujący w Sejmie projekt ustawy został zobowiązany "do katogorycznego podtrzymania stanowisk prezentowanych przez nasz Związek, zarówno w dokumentach, jak i w dotychczasowych negocjacjach".

Orzechowski wyjaśnił również, że projekt demagogicznie straszył sporów między pracodawcą a nauczycielem, w rzeczywistości w ustawie Kodeksu Pracy.1 to nie znalazło uznania, natomiast mówiono, że pozostaje kwestia prawa do strajku mianowicie jako pracowników mianowanych.

Zdaniem zebranych zabrakło też w projekcie dokumentu podkreślenia autonomii nauczyciela.

Zjazd zobowiązał Krajową Radę Sekcji Oświaty i Wychowania do zainicjowania prac nad społecznym projektem ustawy o edukacji narodowej i zwrócił się do KK "Solidarności" o utworzenie związkowej komisji do prac nad projektem, o także o powołanie Zespołu Negocjacyjnego do Oświaty, do udziału w pracach Zespołu upoważniono: Czeszyka (Lublin), J. Nowackiego (Poznań), J. Romana (Gdańsk) i S. Stareczewskiego (Warszawa).

Obrad. T. Boehwie

Strajk w lubelskich szkołach ponadpodstawowych. W trwającym od 19.11 strajku krocącym lubelskich szkół ponadpodstawowych /patrz: AS nr 54, s.204/ uczestniczyły 27.11 już 24 szkoły.

Strajk ma charakter czynny: odbywają się wszystkie zajęcia z przedmiotów podstawowych a poza tym lekcje historii i literatury prowadzone przez wykładowców z KUL i UMCS.

Poza żądaniem odwołania kuratora, którego mianowano bez konsultacji ze środowiskiem nauczycielskim, strajkujący domagają się społecznego nadzoru nad oświatą, nauczania prawdy, kierowania oświatą przez odpowiedzialnych ludzi oraz poprawy warunków nauki i pracy w szkołach i internatach.

W podjętych 25.11 wstępnych rozmowach wojewoda lubelski - nie kwestionując zasadności postulatów - uznał, że większość z nich, w tym odwołanie kuratora, przekracza jego kompetencje. Zobowiązał się do powołania Wojewódzkiego Komitetu Nadzoru nad oświatą.

ZR i szeregi KZ "Solidarności" regionu środkowo-wschodniego /m.in. FSC, Transbud/ poparły żądania strajkujących nauczycieli. /AS, Wx/

Zjazd Przedstawicieli Sekcji Rolnictwa Uspołecznionego i Gospodarki Żywnościowej NSZZ "Solidarność"

19-22.11 odbył się w Jastrzębiej Górze Zjazd Przedstawicieli Sekcji Rolnictwa Uspołecznionego i Gospodarki Żywnościowej NSZZ "Solidarność". Na obrady przybyło ok. 80 /spośród 160 zaproszonych/ przedstawicieli załóg PGR-ów, SKR-ów, GS-ów spółdzielczych zakładów przetwórczych.

Dyskutanci wskazywali na niskie zainteresowanie władz związkowych problemami 450 tys. pracowników rolnictwa uspołecznionego.

Przedstawiciele "Solidarności" PGR-ów wypowiedzieli się przeciwko parcelacji państwowych gospodarstw między rolników indywidualnych. Proponowano aby "uspołecznic je poprzez rozwój samorządu pracowniczego i przechodzenie na własny rozrachunek". Podobny pogląd wyrazili przedstawiciele SKR-ów.

Zwracano uwagę na nieprecyzyjny podział kompetencji między samorządem pracowniczym a radami członków /udziałowców/ w przedsiębiorstwach spółdzielczych. Wyrażono przekonanie, że uregulowanie tego problemu pozwoli w przyszłości na wyeliminowanie konfliktów. Podkreślano również brak społecznego projektu ustawy o spółdzielczości.

Kontrowersję wśród zebranych wzbudził przedstawiony przez Sekretariat KK projekt działania sekcji na szczeblu krajowym i regionalnym, przewidujący zasadę większego samofinansowania sekcji.

- Podjęto następujące uchwały:
- zobowiązującą prasę związkową do podjęcia tematu rolnictwa uspołecznionego,
 - o podjęcie współpracy z NSZZ RI,
 - krytykującą brak zainteresowania władz związkowych sprawami pracowników rolnictwa uspołecznionego,
 - postulującą ujednoczenie przydziałów kartkowych chłoprobotników z innymi pracownikami;
 - zobowiązującą KK do zweryfikowania kompetencji krajowego zespołu koordynacyjnego SKR do negocjowania płac pracowników rolnictwa. /AS/

W kopalni węgla kamiennego "Silesia" w Katowicach, 24.11 w czasie negocjacji prowadzonych w Wroclawiu przez przedstawicieli kłoboczni z ZOP RSW "Prasa-Katowice-Katowice" w sprawie warunków prenumeraty czasopiśmie "Solidarność" w sprawie podległości oddziałów PWPiK. Tym samym podległość nie została i zakończono akcje protestacyjne PWPiK.

Strajk w fabryce w Krynicy, 24.11 ogłoszony został strajk w łoci zakładu ekstrakcji ropy i gazu ziemnego w Krynicy. Zakład wchodzi obecnie w skład przedsiębiorstwa w Krynicy w celu samodzielnego. Wspólny komitet strajkowy utworzył Związek "Solidarność". Zw. Zaw. Górników, rada wojewódzka oraz KZ PZPR. W Podkarpaciu powołał komisję dla zbadania możliwości realizacji postulatów strajkujących /AS/

Warunki pracy poligrafii P.A.P. Ka przy P.A.P. po nieskutecznych monitach w dyrekcji ws. urządzających przepięcia bhp warunków pracy poligrafii zwróciła się do wicepremiera Rakowskiego z prośbą o interwencję. Odpowiedź dotychczas nie nadeszła. /SI Mazowska, AS/

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Propozycja nowej ordynacji wyborczej. Komisja Koordynacyjna organizacji związkowych w Wodzisławiu przedłożyła WRN propozycję nowej ordynacji wyborczej do Sejmu rad narodowych. /tlx/

Poparcie ZR Małopolska dla KOWZP oraz Klubów Samorządnej Rzeczypospolitej. 24.11. Prezydium ZR "Małopolska" podjęło uchwałę, w której zadeklarowało swoją pomoc dla Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania i Klubów Samorządnej Rzeczypospolitej. Prezydium uznało, że do udziału pomocy organizacyjnej zarówno KOWZP jak i "tworzącym się załóżkom myśli politycznej" w rodzaju Klubów zostało zobligowane uchwałami Krajowego Zjazdu Delegatów. /tlx/

Powołanie studium związkowego. ZR Świętokrzyskiego powołał 2 letnie studium związkowe, którego program obejmuje naukę m.in. prawa, ekonomii i psychologii. Kursy przeznaczone są dla członków ZR oraz dla przedstawicieli KZ-ów dużych zakładów pracy. Organizację studium powierzono Towarzystwu Wolnej Wszechnicy Polskiej, z którym ZR zawarze odpowiednią umowę. /AS/

Powołanie komitetu założycielskiego rad pracowniczych placówek oświatowych. W Krakowie powstał komitet założycielski rad pracowniczych w placówkach oświatowochowawczych. /SI Małopolska 25.11/

Przygotowania do zimy. 20.11. Oddział Związku w Skierniewicach zwrócił się do prezydenta miasta z prośbą o pomoc w zakupie odzieży i obuwia dla najbardziej potrzebujących. Na ten cel Oddział przeznaczył 35 tys zł /"Biuletyn nr 2 Skierniewice"/

/"Biuletyn" nr 2 Skierniewice/.

Odpowiedzi na apel L. Wałęsy. 23.11 sekretarz generalny Brytyjskiego Kongresu Związków Zawodowych L.Murray przesłał na ręce premiera Wielkiej Brytanii pismo apelujące o pomoc żywnościową dla Polski /patrz: Dokumenty, s.303/. Jest to odpowiedź na apel L.Wałęsy wysłany do krajów i narodów Europy Zachodniej /patrz: AS nr 54, s.301/.

Również sekretarz generalny Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych w Brukseli O.Kersten zwrócił się do wszystkich związków afiliowanych przy tej organizacji o podjęcie apelu L.Wałęsy. /AS, SIM/

Pomoc żywnościowa EWG. 25.11 obradująca w Brukseli rada ministrów EWG przyznała Polsce dodatkową pomoc żywnościową. Łącznie w 1981 r. kraje Wspólnoty Gospodarczej udziela Polsce pomocy żywnościowej za 600 mln dolarów. /Serwis ZR Pomorza Zachodniego/.

WŁADZA A SPOŁECZEŃSTWO

Opinia "Solidarności" o Frontie Porozumienia Narodów i FJN. 24.11 Zarząd Regionu Płockiego ustosunkował się negatywnie do zgłoszonej przez grupę inicjatywną m.Płocka propozycji utworzenia FPN na szczeblu wojewódzkim. W uchwale czytamy: "W aktualnej sytuacji /.../ nie można osiągnąć porozumienia z władzą. Tworzenie wielopartyjnego frontu spowoduje spiętrzenie konfliktów i dalsze skomplikowanie sytuacji w naszym regionie".

Zarząd zalecił Prezydium prowadzenie dalszych negocjacji w szczegółowych sprawach dot. województwa.

Tego samego dnia obradował Zarząd Regionu Świętokrzyskiego. Stwierdziwszy, że "FJN jest organizacją niedemokratyczną kierowaną przez organizacje polityczne", a popierana przez "niedemokratyczną ordynacją wyborczą uniemożliwia organizacjom społecznym oraz obywatelom swobodne zgłaszanie kandydatów do Sejmu i rad narodowych", ZR uznał, że nie widzi możliwości współpracy "Solidarności" z FJN. W oświadczeniu czytamy też: "Oczekujemy konsultowanych społecznie zmian w ordynacji wyborczej, które zniosą uprzywilejowanie FJN oraz spełnią oczekiwania wolnych wyborów". /tlx/

Odpowiedź ministra Ciołka. 23.11 w odpowiedzi na protest L.Wałęsy przeciwko nieskonsultowaniu ze Związkiem podwyżki cen paliwa /patrz: AS nr 54 s.301/ S.Ciołek przesłał telex, w którym stwierdza, że "Solidarność może prowadzić rozmowy na ten temat z Państwową Komisją Cen lub włączyć go do negocjacji grupy G.Nalki. Min.Ciołek powołując się na wcześniejsze ustalenia uważa za stosowne konsultować ze związkami zawodowymi podwyżki cen artykułów spożywczych. /BIPS, 23.11/

Wawieszanie akcji protestacyjnej w Jarosławiu. 25.11 podpisaniem postulatów ustalonych zakończyły się rozmowy MKZ z władzami województwa (patrz AS nr 54 s.202). Stosując się do apelu KE MKZ w sprawie akcji protestacyjnej polegającej na wywiezieniu ubranych flag z napisem "Imbest" - mimo nie w pełni satysfakcjonujących wyników negocjacji. Rozmowy poprzedziło postawienie przez MKZ 20.11 ultimatum zapowiadające "poważny konflikt społeczny jeżeli do 24.11 postulaty mieszkańców regionu nie zostaną spełnione".

MKZ nadal domaga się poprawy warunków życia mieszkańców ostrzeżenie, że niezrealizowanie postulatów protestacyjnych spowoduje akcje protestacyjną. W nie wyrażeniu zgody na przesłanych w "Solidarności" oświadczeń i postulatów wykluczając partyjnych w depozycje do czasu spełnienia postulatów. /tlx, AS/

Funkcjonowanie PZPR w zakładzie i referendum w "Ponarze-Żywlec". Po referencju 14.11 przez KZ NSZZ "Solidarność w Fabryce Włry skarek "Ponarz-Żywlec" uchwały domagającej się zmiany funkcjonowania PZPR w zakładzie /patrz: Dokumenty, s.107/ 23.11 odbyło się w Ponarze referendum, rozpisane przez Radę Robotniczą. Wzięło w nim udział 1119 osób /na 1421 zatrudnionych i 1136 obecnych/, z tego 970 opowiedziało się za przyjęciem zadań "Solidarności".

KZ PZPR uchwałą z 21.11 uznała postulaty "Solidarności" za "obrażające godność członka partii" i zobowiązała swoich 350 członków do nie brania udziału w referendum. /AS/

KZ Szczecińskiej Stoczni Worganizacji politycznych w zakładach pracy. KZ stoczni im. A.Warskiego w Szczecinie podjęła uchwałę, w której stwierdza, że zakład pracy nie powinien być terenem działań partii i innych organizacji o charakterze politycznym. KZ wyraża poparcie dla inicjatyw obywatelskich mających na celu prezentację społeczeństwu różnych programów politycznych, stwierdza jednak, że "Solidarność" nie powinna włączać się w działania istniejących lub powstających partii. /SIM/

Wojkowska grupa operacyjna w HCP. Jak poinformował 20.11 "Obserwator Wielkopolski" od 21.11 do piętnastu wielkich zakładów pracy woj. poznańskiego miały przybyć grupy operacyjno-gospodarcze, co było uzgodnione w tajemnicy z Komitetami Powiatowymi PZPR. Informację tę potwierdził wojewoda poznański podczas spotkania z przedstawicielami ZR, którzy złożyli zdecydowany protest w tej sprawie i ostrzegli przed niebezpiecznymi konsekwencjami wśród załóg zakładów pracy.

23.11 przewodniczący KZ B.Ciszek poinformował ZR w Poznaniu o przybyciu na teren HCP czterech oficerów, którzy zgodnie z rozkazem dowództwa obrony krajowej mieli przeprowadzić lustrację Fabryki pod kątem organizacji obrony cywilnej zakładu, działań mobilizacyjnych na wypadek wojny i możliwości podjęcia produkcji zbrojeniowej. W godzinach przedpołudniowych odbyło się spotkanie z Komitetem Założycielskim Samorządu Pracowniczego, KZ i dyrekcją, na którym oficerowie poinformowali o swojej misji. Odbyło się spotkanie z załogą. Zdanem B.Ciszka była to kontrola rutynowa. Podobne do niej

odbywały się już wielokrotnie. Tak samo ocenił ją w rozmowie z przewodniczącym ZR Rozwałkiem wojewoda poznański.

Grupa o takich samych zadaniach przybyła również do poznańskiej Gielmy, natomiast w kilku innych wielkich zakładach Pomorskich "Solidarność" nie stwierdziła obecności wojskowych. /AS, tix/

Przebiegu przekształcenia PAP w Związek Centralny. 14.11 w czasie posiedzenia Zarządu TR "Masowice" M. Car i M. Szluccki przedstawili wyciąg z protokołu przekształcenia PAP w urząd centralny zarząd. Wskazano na trudności tej instytucji /patrz: Opracowania, 1407/. Zarząd TR J. Onuszkiewicz zobowiązał się skierować do władz państwowych i Sejmu z wnioskiem o wstrzymanie uchwał szeregów o środkach masowego przekazu. Wskazano na przyjęcia ustawy o prawie prasowym. /RIM/

Rozmowy z wojewodą katowickim. 23.11 w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach odbyło się pierwsze spotkanie wicewojewody H. Nigłusa z wiceprzewodniczącym ZR Śląsko-Dąbrowskiego R. Nikodemem. Wzięli w nim również udział przedstawiciele MKK Świętochłowice. Omawiano sprawy zaopatrzenia rynku oraz lokalne problemy Świętochłowic i Myszkowic wynikające z opieszałości tamtejszych władz administracyjnych. /BI Regionu Śląsko-Dąbrowskiego/.

Prezydent elekt w Raciborzu. Natychmiastowej nominacji prezydenta-elekt, wybranego 20.10 przez radnych Raciborza, zażądała w telexie do premiera W. Jaruzelskiego miejscowa MKK NSZZ "Solidarność". /BIRSD/

Wotum nieufności dla naczelnika miasta Puławy. 23.11 w Puławach na posiedzeniu Zarządu Oddziału "Solidarność" z udziałem przedstawicieli KZ-ów wyrażono wotum nieufności dla naczelnika miasta E. Czajkowskiego i wojewody lubelskiego E. Gorbca, odpowiedzialnych - zdaniem ZR - za fatalne zaopatrzenie regionu. /tix/

W OBRONIE KONSUMENTA

Ważna kontrola rozdziału żywności. 21.11 w Katowicach odbyło się spotkanie przedstawieli Związku z władzami wojewódzkimi, w czasie którego ustalono, że działacze ZR Śląsko-Dąbrowskiego będą współuczestniczyć w dystrybucji artykułów żywnościowych pierwszej potrzeby na tym terenie. /BIPS/

Przeciw podwyżce cen benzyny. 25.11 ZR Świętokrzyskiego podjął uchwałę protestującą przeciw niekonsultowanej ze społeczeństwem podwyżce ceny benzyny. Uchwałę stwierdza m.in., że "wielkość podwyżki spowoduje wzrost cen wielu innych towarów i usług często o podstawowym znaczeniu dla ogółu ludności, której nie przysługują żadne rekompensaty". /AS/

PRAWORZĄDNOŚĆ

Przewodnicząca KZ ZOZ w Dębnie Lubuskim oskarżona o działanie na szkodę PRL. 23.11 przed Sądem Rejonowym w Myśliborzu rozpoczęła się rozprawa karna przeciwko J. Romaniewicz - przewodniczącej KZ przy ZO w Dębnie Lubuskim, oskarżonej o rozpowszechnianie fałszywych wiadomości narażających na szkodę interesy PRL /art. 271 § 1 w związku z art. 6a dekretu o cenzurze z 3.07.1945/.

J. Romaniewicz wywiesiła na tablicy związkowej plakaty przypominające o rocznicy agresji NSRR na Polskę 17.09.1939. Sąd uwzględnił wniosek obrońców o przekazanie sprawy prokuraturze z powodu braku materiałów dowodowych uzasadniających zarzut. /AS/

Rozprawa sądowa przeciwko Z. Jakubciewiczowi. W Szczecinie toczyła się rozprawa sądowa przeciwko Z. Jakubciewiczowi oskarżonemu o "rozpowszechnianie druków nie posiadających debitu". 24.11 sąd sprawę umorzył ze względu na "małą szkodliwość społeczną" oskarżonego. Zarekwirowane podczas rewizji wydawnictwa niezależne zostały przekazane na skarb państwa. /tix/

Zakończenie procesu J. Kozłowskiego. 24.11 w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie zakończył się proces J. Kozłowskiego (niezależnego działacza chłopskiego) oskarżonego o pobicie. Po długotrwałym procesie (patrz AS 45.8.206; 48 s. 204; 51 s. 205) został on uniewinniony. /AS/

PRZECIW "SOLIDARNOSCI"

Eksmisja. 10.11 Wydział Lokalowy Łódź - Bałuty nakazał pod groźbą eksmisji opuszczenie mieszkania Wł. Kowalczykowi, z usadnieniem, że wynajął on mieszkanie W. Słodkowskemu /redaktorowi "Solidarność" z Gdańskiem/, reżyserowi filmu "Grudzień". Powołał się przy tym na "wyniki prowadzonego postępowania potwierdzonego przez KD MO Łódź Bałuty". /AS/

Szykany wobec działaczy NSZZ "Solidarność". Jak pisał 23.11 WKZ w Nowym Sączu, w ostatnim czasie organa MO i SB przeprowadziły szereg przesłuchań członków Związku zarzucając im "nawoływanie do strajku" /chodzi o akcję niepłacenia podatku gruntowego/. /tix/

W OBRONIE WIEZIONYCH ZA PRZEKONANIA

Protest siemianowickiego KOWP z p. "...Prawo nie może być nadużywane przez nikogo...". Stwierdził 24.11 KOWP przy NSZZ "Solidarność" w KBW "Fabud" w proteście ogłoszonym w związku z wydarzeniami podczas Krajowego Zjazdu Komitetów Obrony Więzionych za Przekonania w Radomiu /patrz: AS nr 54, s. 206/. W proteście czytamy także: "chuliński wybrki organów porządkowych /.../ nie mogą już nigdy mieć miejsca /.../. Nieodpowiedzialne działanie prokuratora i MO /.../ zaoğnia sytuację i podważa zaufanie do władzy...". /tix/

O NIEZALEŻNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

W obronie "Solidarności Ziemi Puławskiej". 25.11 załoga lubelskich Zakładów Futrzarskich w Kurowie po spotkaniu z przedstawicielami Prokuratury Wojewódzkiej i Rejonowej przyjęła rezolucję potępiającą działalność prokuratury "idącą w kierunku ograniczenia wolności słowa, druku i przekonań".

Załoga wyraziła oburzenie z powodu procesu przeciw J. Ostu kólskiemu - redaktorowi biuletynu "Solidarność Ziemi Puławskiej" /patrz: AS nr 24, s. 213, 25 s. 209, nr 29 s. 206/.

W rezolucji czytamy m.in. "ograniczenia w działalności zespołów redakcyjnych wydawnictw "Solidarność" i niezależnych oraz stawianie w stan oskarżenia ich redaktorów uważamy za zamach na /.../ podstawowe swobody i prawa obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji PRL" /tix/

KULTURA I CENZURA

Nowy tygodnik ZR Gdańsk "Samozarządność". 23.11 podczas zebrania załogi działaczy linotypistów PZGraf z przedst. ZR Gdańsk podjęto decyzję o przystąpieniu do prac nad nowym tygodnikiem pt. "Samozarządność". /BIPS/

Film o strajku w Szczecinie. 20.11 w siedzibie SDP w Warszawie odbył się pokaz filmu przebywającego na emigracji reżysera B.Sulika. Film ten - "Trzy dni w Szczecinie" - jest inscenizowanym dokumentem o strajku szczecińskim ze stycznia 1971 r. opracowanym dla BBC na podstawie materiałów zebranych przez autora w Polsce. Był on blisko 10 lat temu wyświetlany w telewizji brytyjskiej. Pokaz poprzedzony został słowem wprowadzającym W.Woroszyłskiego, zaś po zakończeniu seansu na temat strajków szczecińskich z lat 1970 i 1971 mówił St.Wądołowski. /AS/

Zatrzymanie audycji radiowej nt. kultury w prasie "Solidarność" 24.11 nie dopuszczono do emisji w II programie PR "Radiowego Tygodnika Kulturalnego" poświęconego problematyce kultury w prasie Związku. Audycja nie wzbudziła zastrzeżeń cenzury, a decyzja o niedopuszczeniu jej do publikacji podjęta została przez kierownictwo redakcji. /AS/

Rozstrzygnięcie konkursu na plakat związkowy. Laureatem ogólnopolskiego konkursu na plakat propagujący idee "Solidarność" został Jan Bokiewicz, autor plakatu "Solidarność - TAK". /Informator Kulturalny Solidarność nr 10/

Wystawa polskich wydawnictw niezależnych w Paryżu. 21-26.11 w Księgarni Polskiej w Paryżu otwarta była wystawa książek wydawnictw "Solidarność" oraz innych działających poza zasięgiem cenzury /NOWA, ABC, KOS, Krag/. /AS/

STUDENCI

Sytuacja w radomskiej WSI. 23.11 w Radomiu podczas wspólnego posiedzenia Komitetu Strajkowego WSI Radom oraz Prezydium KKK NZS z udziałem przedstawicieli komitetów strajkowych uczelni warszawskich omawiano możliwości rozwiązania konfliktu w WSI. Doceniając dotychczasowe działania mediacyjne Konferencji Rektorów KS zadeklarował chęć dalszej współpracy w celu szybkiego rozwiązania konfliktu.

25.11. prof. J.Szczepański zwrócił się do Komitetu Strajkowego NSZZ "Solidarność" i NZS WSI o wydelegowanie ośmiu przedstawicieli na zebranie zorganizowane 26.11 przez Radę Główną NISzW i grupę rektorów szkół wyższych. Będzie ono poświęcone rozwiązaniu konfliktu na uczelni oraz znalezieniu sposobu zakończenia strajku. J.Szczepański zaznaczył, że "w zebraniu mogą wziąć udział tylko pracownicy lub studenci WSI Radom". / AS, tlx/

Strajki na uczelniach. 24.11 strajkował student 74 spośród 108 wyższych uczelni kraju.

23.11 do strajku przystąpiły Politechnika Poznańska, AM, WSP w Szczecinie, PWSzFTvIT w Łodzi, WSP w Olsztynie, filia Politechniki Wrocławskiej w Kłodzku, filia UMCS w Rzeszowie, filia Politechniki Gdańskiej w Elblągu, Wydział Filmu i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego.

24.11 przystąpiły do strajku uczelnie Poznania: UAM, AR, AE, AWF, PWSMuz. W Lublinie strajkują wszystkie uczelnie; do strajku na KUL-u przyłączyło się 250 alumnów miejscowego seminarium duchownego. Poza tym strajk rozpoczęły: Śląska AM i pozostałe wydziały Uniwersytetu Śląskiego, w Łodzi Uniwersytet i AM, we Wrocławiu Politechnika, w Kielcach Politechnika Świętokrzyska i WSP, w Częstochowie Politechnika, w Gdyni WSM, w Warszawie AMuz, w Jeleniej Górze AE, w Opolu WSP, w Olsztynie ART, w Koszalinie WSI, w Słupsku WSP, w Bielsku-Białej filia Politechniki Łódzkiej, w Kaliszu filia częstochowskiej WSP oraz oddział bydgoskiej ATR we Włocławku. Politechnika Gdańska proklamowała dwudniowy strajk okupacyjny.

O północy ogłoszono strajk okupacyjny w Wyższej Szkole Oficerskiej Szkole Pożarnictwa.

25.11 do strajku przystąpiła PWSP w Łodzi. Poczynając od 24.11 komisje zakładowe wyższych uczelni rozpoczęły na apel OKPSZw strajki solidarnościowe /patrz: AS nr 54, s. 201/, trwające od sześciu do czterdziestu ośmiu godzin. Pracownicy uczelni lubelskich prowadzą strajk bezterminowy.

25.11 MKS studentów i MKS pracowników uczelni krakowskich wydały uchwałę, w której zadeklarowały wspólnotę celów i określiły zasady współpracy. UKS Politechniki Śląskiej zwrócił się do mieszkańców regionu z apelem o pomoc żywnościową i poparcie oraz wyjaśnieniem przyczyn strajku wyższych uczelni. /BIPS, CTA, SIM, tlx/

Strajk w Wyższej Szkole Oficerów Pożarnictwa

24.11 został zarejestrowany komitet założycielski NZS przy WOSP. Chęć należenia do NZS zgłosiło 60 studentów. Tego samego dnia wieczorem konflikt w WOSP przerodził się w strajk okupacyjny. Podchorążowie mieszkający w WOSP próbowali skontaktować się ze swoimi kolegami zakwaterowanymi w domach studenta Jelonkach. Tym, którzy w tym celu wyszli z WOSP utrudniono powrót na teren uczelni, około godziny 18.00 rektor szkoły ogłosił "akcje 222" (stan podwyższonej gotowości, 75% słuchaczy ma obowiązek przebywać w miejscu zakwaterowania, zakaz opuszczania uczelni). Rektor nakazał pracownikom będącym członkami "Solidarność" opuścić szkołę. Jak podają członkowie KS, część kadry liniowej była nietrzeźwa. Por. Kochman zatrzymywał osoby próbujące wyjść ze swojego pokoju ostrzeżeniem "stój bo strzelam". Negocjacje prowadzone z rektorem szkoły spowodowały, że na teren WOSP wpuszczono studentów z DS na Jelonkach. Wieczorem 24.11 odbył się wiec, na którym studenci, oburzeni postawą władz uczelni, proklamowali strajk okupacyjny. Przystąpiło do niego 360 z 367 podchorążych WOSP. Głównym postulatem jest objęcie WOSP ustawą o szkolnictwie wyższym (patrz: AS nr 54, s. 201).

Strajkującym odcięto dostęp do teleksów i poligrafii. Częściowo zablokowano łączność telefoniczną.

Około 20.30 do WOSP przybyli przedstawiciele KKK NZS, Krajowej Sekcji Pożarnictwa NSZZ "Solidarność". RN SZSP i ZR "Mazowsze". Wczesnym rankiem 25.11 rektor Smolarkiewicz zaproponował spotkanie ze słuchaczami. Jego dwugodzinne wystąpienie nie wyjaśniło problemów związanych z projektem podporządkowania WOSP MSW - studenci nie, przerwali strajku. Zastępca komendanta por. Groba zapowiedział, że każdemu chętnemu studentowi podpisze zgodę na przeniesienie na PW, zaś rektor stwierdził, że "studenci to gówniarze, a "Solidarność" to ekstremiści". Studentów poparła Krajowa Sekcja Pożarnictwa NSZZ "Solidarność" która zwróciła się również do Prezydium Sejmu z prośbą o uwzględnienie w pracach legislacyjnych nad ustawą o szkolnictwie wyższym postulatu o niepodporządkowanie WOSP przepisom ustawy o wyższym szkolnictwie wojskowym. (AS)

Spotkanie Prymasa J. Glempa z rektorami i studentami warszawskich uczelni. 23.11 ks. Prymas J.Glemp przyjął delegację warszawskiego środowiska akademickiego. W spotkaniu udział wzięli rektorzy: Samsonowicz /UW/, Findeisen /PW Łąpicki /PWST/, Nielubowicz /A.Medyczna/, Prezydium KKK NZS /w składzie: J.Guzy, L.Przysiężny, K.Radziwiłł, T.Kliniewicz: oraz przedstawiciele komitetów strajkowych stołecznych szkół.

Na prośbę ks.Prymasa J.Guzy mówił o genezie konfliktu i nastrojach wśród strajkujących, o moralnych aspektach solidarności z małą szkołą radomską. Przedstawiciele KS podkreślali integrujące wartości strajku, rozbudzenie ideowości w środowiskach dotychczas biernych. Stwierdzili także, że strajk ma znamiona protestu pokoleniowego i zdławienie go może mieć ujemny wpływ na psychikę całej generacji.

Rektorzy wypowiedzieli się w sposób zróżnicowany. H.Samsonowicz przyznał, że chociaż straty uczelni w realizacji programu dydaktycznego są duże, rozumie ten "zryw młodych"

i uznaje jego zasadność. Natomiast rektor Findeisen zwrócił się z prośbą do Prymasa, aby zaapelował o zakończenie strajku.

Prymas stwierdził, że argumenty studentów przekonały go co do słuszności protestu i zaapelował o działanie rozważne, zmierzające do szybkiego zakończenia strajku w interesie kraju i środowiska akademickiego. /AS/

Spotkanie KKK NZS z przedstawicielem Prezydium KK "Solidarność" i Kultury E.Szumiejko podczas spotkania, które odbyło się 25.11 na Politechnice Warszawskiej uznali, że dalsze odwiekanie przez władze rozwiązania konfliktu w Radomiu powoduje konieczność podjęcia wspólnych działań "Solidarność" i NZS-u.

Stwierdzono, że stanowisko KK NSZZ "Solidarność" /patrz: AS nr 49, s. 106, nr 51, s. 101, 301/ i działania podjęte przez Konferencję Rektorów /patrz: AS nr 54, s. 201/ stwarzają szansę rezygnacji z okupacyjnego strajku bezterminowego i zamiast tej formy protestu na inną.

Ustalono, że decyzję o terminie zmiany formy strajku podejmie NZS po analizie sytuacji w środowisku akademickim. /tlx/

Rozmowy w Sejmie ws. WSI. We wstępnych rozmowach nt. rozwiązania konfliktu w WSI oraz sytuacji społeczności akademickiej, które odbyły się w Sejmie 25.11 udział wzięli: J.Szczepański oraz rektorzy: H.Samsonowicz, M.Krapiec /KUL/ i J.Kroh /Politechnika Łódzka/. Nie dopuszczono prasy. /AS/

Wyparciu dla strajkujących w W R 1. 22-25.11 poparcia strajkującym. Zrealizowano liczne KZ-L, Zm.in. Huta im. Lenina, Stocznia Warskiego, Zakłady R.Luksemburg, Fabryka Półprzewodników "Tewa" oraz Wojewódzki Komitet Strajkowy NSZZ RI w Rzeszowie. Prezydium PAN postanowiło wystąpić do premiera Jaruzelskiego o osobistą interwencję.

24.11 Saluta studentów kieleckich, którzy przystąpili do ogólnopolskiego strajku, poparł ZR Świętokrzyski i Prezydium Zarządu ZR do udzielenia im pomocy.

Prezydium ZR "Małopolska" na posiedzeniu z udziałem przedstawicieli KZ-ów szkół wyższych i Międzyuczelnianego KS NZS wyraziło ochotę, w której w celu skoordynowania akcji strajku KZ-ów szkół wyższych regionu prowadzenie 26 i 27.11 w Bydgoszczy, jednolitego w formie strajku właściwego.

Prezydium wydelegowało też swoich przedstawicieli by przedstawić sytuację w krakowskich środowiskach akademickich i na posiedzeniu komisji sejmowej w celu wyjaśnienia i obrony stanowiska "Solidarności" ws. samorządności uczelni.

ZR "Małopolska" przekazał MKS NZS 200 tys. zł. Senat Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie zapowiedział, że jeżeli władze resortu pozostaną bierna - "zwróci się do pracowników i studentów uczelni o podjęcie jednolitej akcji protestacyjnej" /tlx, SI Małopolska, AS/

ROLNICY INDYWIDUALNI

Akcje protestacyjne rolników. Świdnica 19.11 na posiedzeniu WKZ NSZZ RI woj.wał-brzyskiego w Świdnicy na wniosek delegacji Międzygminnego Komitetu Protestacyjnego /patrz: AS nr 53 s. 207/ występującej w imieniu przedstawicieli 17 gmin okupujących budynek WZKIOR przekształcono WKZ w Wojewódzki Komitet Protestacyjny.

21.11 strajkujący rolnicy zaprezentowali przeciwko zafazszowaniu programu "Rozmaitości" nadanego 18.11. Tego samego dnia Zarząd Miasta i Gminy NSZZ RI w Nowej Rudzie zażądał od prezesa WZKIOR Haska wyjaśnienia, dlaczego nie realizowane są zamówione usługi na ciągniki i inny sprzęt.

22.11 w czasie wizyty prezesa WK ZSL u strajkujących rolników padło szereg uwag krytycznych rolników pod adresem ZSL. /tlx/

22.11 Wojewódzki Zjazd Delegatów NSZZ RI we Wrocławiu poparł żądania rolników protestujących w Siedlcach, Toruniu i Świdnicy, a przede wszystkim postulat konstytucyjny gwarancji własności ziemi. Zaprotestował również przeciwko Uchwale Rady Ministrów nr 214 o dofinansowywaniu Wojewódzkiej i Gminnych ZK i OR oraz SKR-ów. /tlx/

Toruń 19.11 przewodniczący OKZ NSZZ RI J.Kuźaj na spotkaniu z WKS i rolnikami okupującymi budynek pp "Cukrownie toruńskie" udzielił pełnego poparcia postulatom strajkujących /patrz: AS nr 52 s. 207/. Dodał, że protesty rolników zostaną omówione i skoordynowane na zjeździe OKZ 21-22.11 54, s 207)

22.11 w czasie obrad WKS NSZZ RI w Toruniu przyjęto dwie uchwały. W pierwszej rolnicy zaprotestowali przeciw "manipulowaniu informacjami przez osobę z Prezydium OKZ odpowiedzialną za przepływ informacji" (wysuwając m.in. zarzuty o sprzeczne informacje o strajku w Siedlcach, blokowanie informacji podawanych przez WKS Toruń, celowe wstrzymywanie SIR-u i informacji nt. obrad OKZ) oraz zażądał usunięcia odpowiedzialnych za informacje z Prezydium. W drugiej WKS uznał uchwałę odczytaną 21.11 w Santoku za "nieprecyzyjną, dopuszczającą szerokie możliwości zmiany postulatów, nie stanowiącą gwarancji dla toruńskiego WKS-u".

Akcje protestacyjne rolników w Toruniu poparł oddział "Solidarności" w Grudziądzu oraz KZ przy UMK w Toruniu /tlx/.

Siedlce 19.11 ZR Mazowsze poparł ogólnopolską akcję protestacyjną rolników w Siedlcach /patrz: AS nr 50 s.207, AS nr 51 s.106, AS 52, s. 207, AS 53, s.207/, oświadczając jednocześnie, że próby represji wobec protestujących potraktuje jako atak na działania "Solidarności".

20.11 odbyła się pierwsza część rozmów między Komitetem Akcji Protestacyjnej w Łochowie a władzami wojewódzkimi. Komitet reprezentuje rolników okupujących od 25.10 budynek Domu Ludowego w Łochowie. Wsunęli oni 14 postulatów, z których najważniejsze to: likwidacja należącego do PGR -Turna gospodarstwa hodowlanego we wsi Brzuza, odwołanie ze stano-

C.d.z. str. 407

symptomatyczne. Zgodnie z ustawą o przedsiębiorstwie państwowym z 1981 roku dyrektor przedsiębiorstwa zobowiązany był do przedstawienia założeń do 1.11 projektu statutu przedsiębiorstwa. Dodatkowym świadectwem intencji jest całkowity brak w w/w dokumentach jakichkolwiek zwianek o roli i miejscu samorządu w PAP.

Wniosek i:

1. Należy wstrzymać wszelkie ustawy szczegółowe o środkach

wisk wicewojewody siedleckiego M.Zelenta, naczelnika miasta i gminy Łochów R.Raka i dyr. SKR Łochów R.Marciniaka, uchwalenie przez Sejm ustawy o samorządzie wiejskim, zgodnie z propozycjami OKZ NSZZ RI i przeprowadzenie demokratycznych wyborów naczelników gmin i rad narodowych natchemlantowe rozpoczęcie produkcji prostych maszyn rolniczych, poprawa zaopatrzenia w węgiel, tłuszcze spożywcze, ciepłą bielizną, proszki do prania i mydło itp. "zaniechania zbrojeń i przeznaczania tych środków /.../ na ratowanie biologicznego istnienia narodu".

Ustalono, że zakład "Bumar" w Ostrówku przystąpi do produkcji sprzętu rolniczego. Kolejna tura rozmów odbędzie się 23.11. /tlx, AS/

Wrocławskie. Rada Wojewódzka "Solidarności Chłopskiej Ziemi Dobrzyńskiej i Kujaw ogłosiła 20.11 gotowość strajkową. Rolnicy domagają się uchylecia sprzedaży związanej żywności, rekompensat podwyżek cen oleju napędowego, przydziału lokali z pełnym wyposażeniem dla ogniw związkowych. Poparli również akcje protestacyjne rolników w całym kraju. /SI Mazowsze, 20.11/.

Wielkopolska. Prezydium Zarządu Wojewódzkiego NSZZ RI Wielkopolska wydało oświadczenie, w którym czytamy m.in. że "ostatnie posunięcia rządu nie sprzyjają idei porozumienia narodowego, a jedynie mają na celu skłócenie społeczeństwa. Nie czyni się nic, by uwziarygodnić umowy kontraktacyjne". Rolnicy wielkopolscy zażądali realizacji porozumień rzeszowsko-ustrzyckich oraz przyjazdu wicepremiera Malinowskiego z komisją rządową. Prezydium oświadczyło z dniem 19.11 stan gotowości strajkowej, a w przypadku nie podjęcia rozmów do 26.11 zapowiedziało podjęcie właściwej akcji protestacyjnej. /SI Mazowsze 20.11/

Rzeszowskie. 23.11. Przedstawiciele NSZZ RI podjęli okupację budynku Urzędu Gminy w Łańcucie, a 24.11. w Leżajsku, Strzyżowie, Kolbuszowej i Czerninie. 25.11. na posiedzeniu WKS Regionu Rzeszowskiego i przedstawicieli międzygminnych Komitetów Strajkowych ustalono, iż postulaty o zakresie ogólnopolskim negocjowane będą w siedzibie WKS, a lokalne - w komitetach międzygminnych. Rolnicy żądają m.in. konstytucyjnej gwarancji własności ziemi, zmiany uchwał RM o sprzedaży związanej i dotowaniu ZKIOR, dostępu do środków masowego przekazu. Przewodniczący WKS J.Pelc zaapelował do strajkujących "o wytrwanie bez względu na to kto i w jaki sposób (ich) od protestu odciągną. Dość załatwiania chłopskich spraw za stołami w naczelnych urzędach. Będziemy je załatwiać w naszych wsiach i gminach". (tlx)

Rozmowy OKS z wicepremierem Malinowskim. 25.11 podczas spotkania OKS NSZZ RI "Solidarności" z wicepremierem Malinowskim ustalono, że 27.11 przybędzie do Siedlec min.Kacała, który wspólnie z OKS rozwiąże postulat ogólnopolskie. Ustalono, że sprawy, których nie rozwiąże się na miejscu przejmie Komisja międzyresortowa - jej skład ustali min. Kacała po spotkaniu w Siedlcach. Przyjęto jednocześnie, że wojewodowie powołają lokalne komisje do negocjacji z KS Torunia, Siedlec i Świdnicy. OKS podtrzymał akcje protestacyjne apelując o nie podejmowanie nowych strajków. /AS/

Komisja rzeszowsko-ustrzycka w Sejmie. 19.11 na spotkaniu w Sejmie z międzyresortową komisją ds. realizacji porozumień społecznych komisja rzeszowsko-ustrzycka stwierdziła, że akcja protestacyjna w kraju wywołana jest realizowaniem porozumień oraz zgłosiła votum nieufności wobec zespołu międzyresortowego /z wyłączeniem Ministerstwa Rolnictwa/. Uznała konieczność podjęcia rozmów ze strajkującymi na szczeblu rządowym /SI Rolników/

Rzemieślnicy o organizacji Krajowego Zjazdu NSZZ IR z. 14.11 KZ NSZZ IR z Sianowie po konsultacji ze współdziałającymi KZ i członkami KK wydała uchwałę, w której stwierdziła, że organizacja zjazdów szczebla krajowego jest przedwczesna z powodu braku umocnionych struktur KZ-ów, właściwie przygotowanych struktur regionalnych oraz skorelowanego programu działania. KZ w Sianowie skrytykował obrady TKKK IR z Gdańsku /patrz: AS nr 47 s. 206/ pisząc m.in. że "manipulowanie grup rozłamowych oraz nieprzestrzeganie statutu doprowadziło do chaosu, złamania praw demokracji. Wiele delegacji opuściło zjazd". /tlx/

masowego przekazu do czasu przyjęcia ustawy o prawie prasowym.

- Należy podjąć w rozmowach w sprawie dostępu do środków masowego przekazu problem dostępu "Solidarności" do serwisów PAP jako głównego nośnika informacji dla TV, PR i prasy.
- Konieczne jest możliwie szybkie przygotowanie kontrprojektu ustawy o PAP uwzględniającego służbę tej instytucji nie tylko rządowi lecz również społeczeństwu.

Oświadczenie Prezydium KK.

Prezydium KK zwraca się z prośbą do regionów nadgranicznych o przekazywanie danych dotyczących wywozu żywności. Informacje te posłużą do sprawdzenia oficjalnych danych o eksporcie żywności pochodzących z Ministerstwa Handlu Zagranicznego. Zbadana zostanie opłacalność eksportu i importu żywności. Jakiegokolwiek akcje blokujące eksport żywności przed dokładnym zbadaniem tego zagadnienia są przedwczesne i nieuzasadnione.

Gdańsk 23.11.81

Prezydium Krajowej Komisji

Oświadczenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność"

W związku z jednostronnym zerwaniem rozmów przez komisję rządową negocjującą z MKR NSZZ "Solidarność" Region Ziemia Radomska w obecności wiceprzewodniczącego Komisji Krajowej Stanisława Wądołowskiego, Prezydium KK składa protest na ręce premiera PRL, generała armii Wojciecha Jaruzelskiego.

Komisja rządowa wiele razy w prowadzonych rozmowach od marca 1980 roku pod byle pretekstem doprowadzała do ich zerwania. W ostatniej turze rozmów 25.11.81 r. miało miejsce zaskakujące i bezprecedensowe postępowanie komisji rządowej, która przed wykorzystaniem wszystkich możliwości negocjacji, jednostronnie i lekceważąco zerwała rozmowy. Fakt zerwania rozmów w Radomiu nasuwa wątpliwości co do intencji prowadzenia przez przedstawicieli rządu dialogu ze społeczeństwem, który ma budować porozumienie narodowe.

Prezydium Komisji Krajowej wyraża przekonanie, że rozmowy zostaną wznowione w duchu tzw. porozumienia narodowego, o którym tak często mówi Pan Premier.

W przypadku negatywnego stosunku strony rządowej w sprawie rokowań, Prezydium Komisji Krajowej aprobuje wniosek Zarządu Regionu Ziemia Radomska o zwołaniu na dzień 3.12.81 posiedzenia przewodniczących zarządów regionalnych w Radomiu. Przedmiotem spotkania byłoby omówienie efektów rozmów "Solidarność" z rządem w kontekście ogólnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju. W związku z aktualnie prowadzonymi rozmowami KK NSZZ "Solidarność" z komisją rządową, dotyczącymi spraw całego Związku, Prezydium KK apeluje do Regionu Ziemia Radomska o zrozumienie aktualnej sytuacji Związku i rozważenie podjęcia takiej formy protestu, która nie prowadziłaby do pogłębienia istniejących trudności gospodarczych, a jednocześnie służyłaby jednoci Związku.

Warszawa, 26.11.81

za Prezydium Komisji Krajowej
przewodniczący - Lech Wałęsa
wiceprzew. - Stanisław Wądołowski

Oświadczenie sekretarza Prezydium KK dla przewodniczących ZR NSZZ "Solidarność".

Informuję, że do Prezydium KK wpłynął wniosek o zmianę terminu i ewentualnie miejsca zaplanowanego na 1-2 grudnia posiedzenia KK. W uzasadnieniu podaje się konieczność udziału członków KK Regionu Śląsko-Dąbrowskiego i Dolnego Śląska w uroczystościach związanych z trwającymi do 4.12 obchodami górniczej "Barbórki" oraz w przypadku ZR Śląsko-Dąbrowskiego udziału członków KK z tego regionu w WZD /30.11-1.12.81 r./

W związku z tym, że Prezydium nie czuje się w tym wypadku uprawnione do zmiany ustalonego terminu, zwraca się z prośbą o opinię na ten temat wszystkich członków KK. W przypadku uwzględnienia w/w wniosku są dwie możliwości:

- odbycie KK zgodnie z propozycją Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w dniach 2-3.12. w Katowicach,
- przełożenie KK na 8-9.12 br. /w Gdańsku/, co również umożliwiłoby wszystkim zainteresowanym członkom KK udział w uroczystościach "Barbórkowych" bez dezorganizacji obrad.

Oczekujemy do dnia 26.11.1981 r. opinii członków KK z waszego regionu na ten temat, co pozwoli nam podjąć właściwą decyzję, którą zakomunikujemy wam 27.11.1981 r.

Gdańsk, 24.11.81. Sekretarz Prezydium KK Antoni Tokarczuk

Oświadczenie MKR Ziemia Radomska

W dniu 25.11.81 o godz. 22.00 komisja rządowa prowadząca w Radomiu negocjacje z grupą negocjacyjną MKR NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska złożyła 28-stronicowe oświadczenie za tytułowane "Stanowisko".

W dokumencie tym komisja rządowa stwierdza, że we wszystkich dyskutowanych sprawach przedstawiła konkretne propozycje co do "trybu i zasad realizacji" postulatów społeczeństwa Ziemia Radomska oraz oświadcza, że wypełniła na nią nałożone zadania.

Takie stanowisko zdaniem grupy negocjacyjnej jest równoznaczne z jednostronnym zerwaniem rozmów.

W związku z tym grupa negocjacyjna MKR stanowczo protestuje przeciwko stanowisku komisji rządowej, wyrażającemu lekceważący stosunek do interesów społeczeństwa Ziemia Radomska, a ponadto zawierającemu szereg nieprawdziwych stwierdzeń i tendencyjnych sformułowań.

Z ubolewaniem komunikujemy, że w dokumencie złożonym przez komisję rządową znalazły się też tak niewłaściwe wypowiedzi, jak kierowane pod adresem "Solidarność" radomskiej zarzuty: - stawianie na pierwszym miejscu spraw presyjnych, - prowadzenie negocjacji w atmosferze wiacu ulicznego, - prowadzenie podburzającej i demagogicznej kampanii propagandowej, zamiast kierowania się interesem rzeczywistych skrzywdzonych wydarzeniami 1976 r. ludzi itp.

Wszystkie te zarzuty brzmią wprost niepoważnie w świetle znanych i długotrwałych starań MKR Ziemia Radomska zmierzających do naprawienia krzywd i szkód powstałych w wyniku protestu robotniczego 1976 r., za które pełną odpowiedzialność ponoszą organa władzy.

W obecnej sytuacji istnieją obawy, że oburzone społeczeństwo Ziemia Radomska stanowczo zaprotestu przeciwko takiemu sposobowi załatwiania jego żywotnych spraw i dalszemu odwlekaniu wprowadzenia realizacji rzeczywistej praworządności. Odpowiedzialność za działania powodujące wzrost napięcia i jego skutki na terenie regionu i poza nim ponieść musi w efekcie strona rządowa.

Radom, dn. 25.11.81

Grupa negocjacyjna MKR NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska

Uchwała

Prezydium MKR NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska obradując w dniu 25.11.81 r. bezpośrednio po zerwaniu negocjacji przez stronę rządową, postanowiło po przeprowadzeniu dyskusji i głosowaniu wśród obecnych członków Zarządu i przedstawicieli Komisji Zakładowych zawiesić akcję protestacyjną w wybranych wydziałach zakładów produkcyjnych w dniu 26.11.81.

Radom, 26.11.81

Prezydium MKR NSZZ "Solidarność" Ziemia Radomska

Pismo Generalnego Sekretarza Brytyjskiego Kongresu Związków Zawodowych Lena Murraya przesłane 23.XI.1981 r. na ręce premiera brytyjskiego Margaret Thatcher w związku z apelem Lecha Wałęsy o pomoc dla Polski

Wie Pani zapewne, że "Solidarność" polska zaapelowała publicznie do rządów, szczególnie państw Wspólnoty Europejskiej o pilne i niezwiódne przyjęcie Polsce z pomocą. NSZZ "Solidarność" zwrócił się również do central związków zawodowych w tych państwach łącznie z Brytyjskim Kongresem Związków Zawodowych /TUC/ z prośbą o uczynienie wszystkiego, co w ich mocy, w sprawie otrzymania od instytucji rządowych i rządów pomocy dla opanowania poważnego kryzysu gospodarczego i trudności społecznych, w jakich się Polska znalazła.

Najpoważniejszym bieżącym problemem w Polsce jest dotkliwy brak większości podstawowych artykułów żywności. Sytuacja ta może się tylko pogorszyć w okresie miesięcy zimowych i może spowodować wzrost napięć politycznych oraz niepokoїв społecznych i strajków.

Nasza komisja do spraw finansów i celów ogólnych przedyskutowała dzisiaj sytuację dotyczącą Polski i uznała, że w interesie Zjednoczonego Królestwa oraz innych państw Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej byłoby spowodowanie wysłania do Polski wszelkiej możliwej pomocy, która przyczyniłaby się do sprostania podstawowym potrzebom w dziedzinie żywności.

Moim zdaniem pogląd ten podziela większość wszystkich koledzy w ruchu związków zawodowych w Europie Zachodniej.

Mając się odbyć wkrótce w Londynie posiedzenie Rady EWG oraz fakt, że Pani będzie temu zebraniu przewodniczyła, jest okazją dla Wielkiej Brytanii do wysunięcia inicjatywy na forum państw Wspólnoty Gospodarczej, aby dostarczyły Polsce pomoc żywnościową. Umożliwiłoby to Polsce uniknięcie niepokoїв na masową skalę, których konsekwencje mogłyby się okazać niezwykle niebezpieczne dla całej Europy, a szczególnie dla Polski.

Mamy nadzieję, że jeżeli znajdzie się możliwość wysłania do Polski dodatkowej pomocy żywnościowej, znajdą się również możliwości dystrybucji tej żywności w Polsce na podstawie porozumień "Solidarność" z władzami PRL.

Jestem pewien, że zaangażowanie się "Solidarność" w tę sprawę przyczyniłoby się do odegrania przez nią konstruktywnej i rzeczowej roli, jaką stara się odgrywać jej kierownictwo.

Mam nadzieję, że podzieli Pani moje zdanie, że kwestia pomocy żywnościowej dla Polski powinna się znaleźć na porządku obrad Rady EWG. Mam również nadzieję, że rząd silnie poprze prośby o pomoc, z którymi się do nas zwracano ostatnio.

Z poważaniem
Len Murray
Sekretarz Generalny
Brytyjskich Związków Zawodowych TUC

Postulaty lubelskich nauczycieli

Rozpoczęła się akcja protestacyjna nauczycieli Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ "Solidarność". Celem akcji jest wyegzekwowanie 20 postulatów jako szczególnie pilnych w woj. lubelskim:

1. Zaakceptować Komitet Założycielski Społecznej Wojewódzkiej Rady Oświaty i Wychowania w Lublinie, reprezentujący wszystkich zainteresowanych oświatą /naukowcy, rodzice, nauczyciele/;
2. Stworzyć warunki do demokratycznych wyborów Społecznej Wojewódzkiej Rady Oświaty i Wychowania. Zapewnić, że w/w Rada będzie pełnomocna do kontrolowania realizacji podpisanych porozumień w sprawie oświaty.
3. Wydrukować w ciągu pół roku odkłamanie podręczniki historii oraz języka polskiego, ogłosić konkurs na podręczniki przedmiotowe uwzględniające możliwości psychofizyczne dzieci.
4. Zaakceptować społeczny regulamin pracy rady pedagogicznej
5. Zaakceptować terminy ferii szkolnych w okresie Bożego Narodzenia /2 tygodnie/ i Wielkanocy /1 tydzień/ oraz zakończenia roku szkolnego 24 czerwca.
6. Stworzyć warunki do rozwoju niezależnego ruchu harcerskiego i niezależnego ruchu młodzieżowego.
7. Jamnia dzielić fundusze przeznaczone na oświatę, prelimitararz wydatków i jego realizację poddawać kontroli społecznej rad oświaty i wychowania.
8. Zweryfikować poprzez fachową komisję społeczną wykorzystanie budynków oświatowych w woj. lubelskim w zakresie ich przeznaczania zgodnie z potrzebami i w oparciu o dokonaną weryfikację w terminie do 31 maja 1982 r. wydać wiążące decyzje.
9. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
10. W trybie natychmiastowym umieścić w placówkach oświatowych dzieci nie objęte nauczaniem - w tym zwłaszcza upośledzone umysłowo.
11. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
12. W trybie natychmiastowym umieścić w placówkach oświatowych dzieci nie objęte nauczaniem - w tym zwłaszcza upośledzone umysłowo.
13. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
14. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
15. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
16. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
17. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
18. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
19. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.
20. W pełni zaspokoić potrzeby na miejsca w przedszkolach w terminie do 31 grudnia 1982 r.

wisk w administracji oświatowej, tj. w: kuratorium, inspektoratach i placówkach oświatowo-wychowawczych, termin do 31 grudnia 1981 r.

17. Odwołać ze stanowisk w trybie natychmiastowym społecznie nieakceptowaną kadrę kierowniczą /wykaz osób w aktach sekcji/ powołać nowe osoby na te stanowiska po przeprowadzeniu szerokiej konsultacji społecznej - termin do 31 grudnia 1981r.

18. Zaakceptować zmiany kadrowe uchwalone przez rady pedagogiczne - termin do 31 grudnia br.

19. Cofnąć nominacje dyrektorom i zastępcom dyrektorów szkół i innych placówek oświatowych, mianowanym w czasie od października 1980 bez akceptacji NSZZ "Solidarność" w trybie natychmiastowym.

20. Stworzyć warunki do rzetelnego doskonalenia pracowników oświaty, wykorzystać w tym celu projekt przygotowany przez zespół Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" w Lublinie - termin do 31 grudnia br.

Nauczyciele walczą o to, by:

- społeczeństwo nadzorowało oświatę,
- w szkołach nauczano tylko prawdy,
- dzieci miały znane warunki w szkołach i internatach,
- oświatą kierowali ludzie odpowiedzialni.

"Solidarność" nauczycielska naszego regionu od 6 tygodni żąda cofnięcia nominacji na kuratora P. Jagowdzikow, wyboru kuratora z konkursu, realizacji postulatów.

Wyczerpano już wszystkie możliwości dojścia do porozumienia. Wojewoda S. Socha przyznał, że popełnił błąd wysuwając niekonsultowaną ze związkami zawodowymi kandydaturę na kuratora, ale nie chce tego błędu naprawić. Minister oświaty i wychowania B. Paron nie odpowiada na listy i telexy w tej sprawie i utrzymuje w mocy bezprawną decyzję /złamanie postanowień Karty Nauczyciela/.

Błędna polityka personalna, podejmowania decyzji sprzecznych z wolą społeczeństwa to poważne źródło zła, wpływające na sytuację w lubelskiej oświacie. Nauczyciele nie walczą o swoje zarobki, walczą o sprawę nas wszystkich, aby oświata była taka, jaka być powinna.

Od 17 bm. rozpoczęła się gotowość strajkowa w XX LO im. Zamoyskiego w Lublinie. Od 19 bm. rozpoczął się czynny strajk krocący szkół i placówek oświatowych lubelszczyzny. Podczas strajku czynnego nauczyciele prowadzą intensywne nauczanie odkłamanego programu j. polskiego i historii.

Lublin 22.11.81 za zgodność: Wacław Czajka

Stanowisko Rady Ministrów w sprawie ustawy, o szkolnictwie wyższym /streszczenie/

Stanowisko Rady Ministrów w sprawie ustawy o szkolnictwie wyższym sformułowane jest w postaci ogólnych uwag do projektu. Liczy ono 7 stron maszynopisu. Poniżej przedstawiam streszczenie tych uwag.

1. Należy skorelować tę ustawę z ustawami o PAN, instytutach naukowo-badawczych oraz stopniach i tytułach naukowych
2. Projekt nakłada na ministra szereg obowiązków takich jak: nadzór nad szkołami i koordynacja działalności szkolnictwa, nie określając środków prawnych realizacji tych zadań. Należy projekt uzupełnić o uregulowanie tych kwestii.
3. Niezbędne jest zapewnienie organom państwowym wpływu na założenia planów i programów nauczania oraz rozmiary, czasokres i kierunki kształcenia.
4. Istnieje potrzeba szerszego określenia zadań w zakresie współdziałania szkoły ze środowiskiem, w którym funkcjonuje, oraz obowiązków szkoły wobec instytucji i organizacji działających na tym samym terenie.
5. Naczelne organy szkolnictwa wyższego muszą mieć kompetencje do unifikacji zakresu wiedzy posiadanej przez absolwentów tych samych kierunków w różnych szkołach.
6. Winna być zapewniona instytucjonalna gwarancja równego dostępu do szkolnictwa przedstawicielom środowisk robotniczych oraz chłopskich.
7. Wymaga rozważenia adekwatność systemu finansowego szkół do ustaleń wynikających z reformy gospodarczej. Szkoły winny podlegać prawu budżetowemu według odpowiednio określonego systemu finansowego.
8. Wymaga określenia zakresu odrębności uprawnień urlopowych emerytalnych oraz czasu pracy w stosunku do innych grup pracowniczych.
9. Organizacja roku akademickiego wynikająca z ustawy poważnie skraca czas realnego nauczania.
10. Rozbudowane uprawnienia Rady Głównej mogą wpływać na ograniczenia kompetencji senatów, rad wydziałów, rektorów i dziekanów.
11. Projekt ustawy zawiera wiele niejasności w zakresie relacji Rady Głównej do przedstawicielstw korporacyjnych PAN oraz rad szkolnictwa artystycznego, medycznego, wojskowego i sportowego.
12. Wieloszczebelowy tok instancyjny i przekazanie decyzji indywidualnych do kompetencji organów kolegialnych rozmywa odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
13. Należy uwzględnić rozszerzone reprezentacje różnych grup uczelnianych w organach szkolnictwa wyższego oraz zapewnić właściwe formy współpracy szkół z organami, instytucjami i organizacjami terenu.
14. Uwzględnić należy problem nadzoru nad Radą Główną.
15. Rozważenia wymaga zakres jednolitości realizowania prawa do zrzeszeń, zgromadzeń, wyrażania opinii itp. przez środowiska uczelniarne w porównaniu z innymi środowiskami społecznymi.

Streszczył - Andrzej Palczewski za zgodność: Maciej Geller

Uchwała Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" w Fabryce Wtryskarek "Ponar - Żywiec" w Żywcu.

Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" reprezentująca interesy 95,2 % załogi Fabryki Wtryskarek "Ponar-Żywiec" i Ośrodka Badawczo-Rozwojowego stwierdza:

- statutową działalnością przedsiębiorstwa jest działalność gospodarcza;
- interesy zakładu reprezentuje dyrektor i Rada Robotnicza jako przedstawiciel samorządu załogi;
- interesy pracowników przedsiębiorstwa reprezentują wyłącznie związki zawodowe;
- jakkolwiek ingerencja aparatu partyjnego w działalność przedsiębiorstwa jest niedopuszczalna, zwłaszcza przedsiębiorstwa samorządowego, samodzielnego i samofinansującego się - program przyjęty przez I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ "Solidarność" zakłada konieczność rozdziału zagadnień gospodarczych od politycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe, kierując się dobrem załogi, która jest integralnie związana z prawidłowym funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" żąda:

- zaprzestania finansowania przez zakład działalności zakładowej organizacji partyjnej;
 - wyegzekwowania prowadzenia działalności partyjnej wyłącznie poza godzinami pracy;
 - zaprzestania stosowania niedopuszczalnej praktyki konsultowania spraw przedsiębiorstwa z organizacją partyjną oraz
 - powoływania "z urzędu" przedstawicieli KZ PZPR do różnych komisji i zespołów mających wpływ na liczącą rolę przedsiębiorstwa lub losy załogi;
 - opuszczenie zajmowanych pomieszczeń przez KZ PZPR.
- Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" oczekuje od dyrektora i Rady Robotniczej podjęcia odpowiednich decyzji w tym zakresie.

Żywiec, 11.11.81

Słownik reżimowego propagandzisty.

- A - awanturnictwo polityczne, agent jednego z państw, antyrządowość wojująca
- B - Bydgoszcz, brudne interesy, braterska pomoc
- C - cele wiadome
- D - dialog partnerski, demagogiczne wykorzystanie błędów ustroju
- E - ekscesy, ekstremiści, elementy
- F - Front Porozumienia Narodowego, faktyczne zamiary, frakcyjność
- G - głębokie przemiany systemu, geopolityczne położenie
- H - histeria strajkowa, historyczne uwarunkowania
- I - interesy określone, imperialistyczna intryga
- J - jednostronne zerwanie dialogu i porozumień
- K - kontrrewolucja pełzająca, konieczność polityczna
- L - linia porozumienia i dialogu, likwidacja skutków
- Ł - łamanie zasad praworządności
- M - mądrość zbiorowa partii, mechanizmy ukryte
- N - nieodpowiedzialna postawa kierownictwa "Solidarności", nakręcanie sprężyny wydarzeń
- O - określone siły, oszczerca kampania
- P - pistolet strajkowy, podjudzanie, politykierzy
- R - reakcyjne podszepty, radykalne skrzydło "Solidarności"
- S - socjalistyczna odnowa, siły wrogie Polsce, sięganie po władzę
- T - terroryzm strajkowy, tendencyjne wyszukiwanie uchybień władzy
- U - umotywowane decyzje, umiarkowane skrzydło "Solidarności"

"Dziennik Związkowy" nr 60
Katowice, 17.XI.1981

zys, bo "byt", bo "nieodległość". Zwalczymy wspólnego wroga - i zaraz się dogadamy, i zaraz odetchniemy.

Dziś wrogów to kluby Kuronia, KSN, KPN, wydawnictwa niezależne. Jeśli ten scenariusz kupimy - przyjdzie kolej na resztę. C tym, że byt Polski i życie narodu są zagrożone, będzie nas DTY informować nocy, póki będzie choć jeden członek "Solidarności".

A jeśli ten scenariusz odrzucimy? Coż, władzy zostanie na pociechę "Myśmy się chcieli dogadać. To wszystko wasza wina".

A jeśli jedni kupią, a drudzy odrzucą? Wtedy mamy w Związku problem. Oraz

- podkreślić atmosferę: sekretariat KC oznajmia, że nasili się kontrrewolucja i na członków PZPR w zakładach pracy czyhają niebezpieczeństwa (mowa może o najściu "prawdziwych komunistów" na "imiet par-tyjny w Hucie "Katowice"; niezgodne też, w takich razach są wizyty w Polsce dowódców Układu Warszawskiego.

Nurt ekstremalny, wrogowie Porozumienia, "bytu narodowego" i członków PZPR to, rzecz jasna, ta sama siła, która stanowi wspólne zagrożenie dla władzy i dla "Solidarności" - bo ta przelać to głównie przyjaźnie do władzy nastawiony nurt umiarkowany. Wspólne zagrożenie - więc wspólnie walczmy (bo kry-

scenariusz jest prosty:
- trąbić o dwóch nurtach "Solidarności": związkowo-umiarkowanym i politykiersko-ekstremalnym;
- deklarować głośnie intencje i chęć Porozumienia Narodowego, przedstawiając je zmniejszonym społeczeństwu jako szansę oddechu;
- wśród białych o Porozumieniu zrobić kociot u Kuronia, określając jego działalność jako przykład kontrrewolucyjnego zagrożenia i podkreślając udział "niektórych przywódców" "Solidarności" w tym ancynebezpiecznym - rzecz jasna - dla "bytu narodowego" politykierstwie;

Zmarł Andrzej Stypułkowski. 25.11 w Londynie zmarł po długiej chorobie Andrzej Stypułkowski, dyrektor wydawnictwa Polonia Book Fund.

Jako 14-letni żołnierz "Bazty" A. Stypułkowski brał udział w Powstaniu Warszawskim. Pochodził ze znanej przed wojną rodziny, - ojciec jego, najmłodszy poseł na Sejm w odrodzonej Rzeczypospolitej, sądzony był po wojnie w moskiewskim procesie 16-tu, następnie po uwolnieniu przedostał się z rodziną do Anglii. A. Stypułkowski ukończył studia na Uniwersytecie Londyńskim.

Wśród ostatnio wydanych przez Polonia Book Fund książek autorów polskich wymienić należy przede wszystkim A. Wata "Nójl wiek" oraz J. Andrzejewskiego "Miazgę". /AS/

Ogłoszenie

VI Zjazd Prasy "Solidarności" odbędzie się we Wrocławiu w pierwszej dekadzie lutego 1982 r. Organizatorem Zjazdu jest redakcja "Solidarności Dolnośląskiej". Zgłoszenia /i przedstawiciel z każdej redakcji/ należy nadsyłać listownie lub telefaksem na adres organizatorów: 50 412 Wrocław, ul. Mazowiecka 17, pok. 25, tlx 0715500 do 31.12. Koszty przejazdu, hotelu i wyżywienia pokrywają redakcje.

Komisja Pism Związkowych

NSZZ "Solidarność"
Region Małopolska
Ośrodek Prac Społeczno-Zawodowych

Projekt Ordynacji wyborczej do rad narodowych stopnia podstawowego.

Opracował zespół w składzie: K. Pieszka, M. Sobolewski, T. Studnicki, T. Syryjczyk, W. Zabłocki

Podstawowe założenia projektu ordynacji wyborczej

1. Zasady prawa wyborczego.

Wybory do rad powinny być oparte o zasady tzw. pięcioprzymiotnikowego prawa wyborczego, tj. zasady: powszechności, równości, bezpośredniości, tajności i wyborów proporcjonalnych.

A. powszechność - bierne i czynne prawo wyborcze ma każdy obywatel, który w dniu głosowania ukończył lat 18. Prawo wyborcze nie przysługuje osobom skazanym prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia publicznych praw obywatelskich.

B. równość - każdy obywatel ma jeden głos. Liczba mandatów przypadających na jeden okręg wyborczy powinna być proporcjonalna do liczby mieszkańców tego okręgu, tak aby głos każdego posiadał równą wagę.

C. bezpośredniość - głosuje się na kandydatów do rad, a nie na elektorów.

D. tajność - głosowanie zorganizowane jest tak, aby zabezpieczyć pełną tajność aktu wyborczego każdego głosującego. Tajność jest nie tylko prawem, ale obowiązkiem obywatela. Głosowanie jawne jest niedopuszczalne i może być podstawą wniosku o unieważnienie wyborów w okręgu /zob. załącznik określający techniczne środki zabezpieczenia tajności/.

E. proporcjonalność.

Klasyczne systemy wyborcze przewidują głosowanie przez poszczególnych wyborców nie na pojedynczych kandydatów, ale na listy kandydatów sformowane przez organizacje lub inne grupy obywateli zgłaszające kandydatów. Wyborca głosując wskazuje nie nazwisko czy nazwiska kandydatów, którym udziela poparcia, lecz wybiera jedną z list uprzednio opublikowanych, przy czym każda opatrzona jest numerem.

Ustalenie wyników polega na podliczeniu, która lista otrzymała ile głosów, po czym następuje podział miejsc w okręgu pomiędzy listy. Należy zaznaczyć, że program związku przewiduje konkurencję programów i kandydatów. System głosowania na listy zapobiega konkurencji wyłącznie pomiędzy poszczególnymi osobami oraz temu, że związki kandydatów z programem mają charakter przypadkowy i liczą się tylko w czasie wyborów. Sposób podziału miejsc pomiędzy listy może być różny.

System proporcjonalny polega na tym, że przypadające na okręg mandaty dzieli się pomiędzy listy proporcjonalnie do ilości głosów oddanych na każdą z nich. W ten sposób reprezentacja okręgu jest programowo różnorodna i oddaje różnorodność zapatrywań wyborców danego okręgu. Miejsca otrzymane przez listę obsadzane są według kolejności kandydatów, jaką ustaliła uprzednio organizacja zgłaszająca listę.

Drugim zasadniczym systemem wyborczym jest system większościowy. Lista, która otrzymała większość głosów zdobywa wszystkie mandaty w okręgu. Może się zdarzyć, że wszystkie mandaty zdobędzie pewna lista, pomimo, że pozostałe otrzymają łącznie więcej głosów. Zapobiega temu zasada większości bezwzględnej /absolutnej/, to znaczy ponad połowy oddanych głosów. W praktyce zdarza się, że żadna lista takiej większości nie otrzymuje, zwłaszcza gdy zgłoszone są więcej niż dwie listy. Ordynacja może tu przewidywać różne rozwiązania, np. zakłada drugą turę, w której wystarcza zwykła większość.

System większościowy zniekształca wolę wyborców. Uprzywilejowuje ugrupowania silne, prowadzi do zaniku małych, w wypadku wyborów parlamentarnych implikuje system dwupartyjny. Praktycznie pozbawia szans niewielkie inicjatywy obywatelskie, ważne właśnie w wyborach samorządowych, lokalnych, gdzie pewną popularność mogą zdobyć grupy wyborców lansujące program dotyczący konkretnej lokalnej sprawy. Grupy takiej nie stać na ogół na propagandę, konieczną do zdobycia większości nad renomowanymi i znanymi stronnictwami, natomiast zadowala je niewielka liczba mandatów umożliwiająca pilnowanie "ich" sprawy.

Kolejną wadą systemu większościowego jest nadzwyczaj silny wpływ podziału na okręgi na wynik wyborów. Na podział ten wpływa zawsze bardziej ten, kto przed wyborami sprawuje władzę i robi to tak, aby zwiększyć prawdopodobieństwo jej utrzymania.

Sprawa wpływu podziału okręgów na wynik wyborów jest istotna zwłaszcza w przypadku rad stopnia podstawowego, gdzie nie sposób zastrzec ustawowo tzw. "naturalnych" okręgów wyborczych, tj. pokrywających się z istniejącym podziałem terytorialnym. O ile w wyborach sejmowych czy też rad wyższego stopnia dużo daje zastrzeżenie, że przy podziale na okręgi nie wolno dzielić miast i gmin pomiędzy różne okręgi, to w wypadku rady gminnej brak głębszego podziału uniemożliwia takie zastrzeżenie. Okręgi muszą być jak się to mówi, sztuczne tworzone specjalnie do wyborów, a to już otwiera drogę do uprawiania geografii wyborczej, chyba że rezygnuje się z podziału na okręgi.

2. Zgłaszanie kandydatów.

W każdym systemie wyborczym /większościowym i proporcjonalnym/ możliwe jest zgłaszanie kandydatów:

- a/ przez grupy wyborców o określonej liczebności, albo
- b/ przez partie i organizacje społeczne, albo
- c/ przez jednych i drugich.

W systemie wyborów większościowych w okręgach jednomandatowych bardziej naturalny jest system a/. W systemie proporcjonalnym bardziej naturalny jest wariant b/.

Program związków /teza 21/ przesądza przyjęcie wariantu c/.

3. Technika tajności głosowania.

Dla zabezpieczenia tajności głosowania należy stosować następujące zasady:

- a/ karty wyborcze są identyczne, uniemożliwiające ich indywidualną identyfikację /nie mogą mieć numerów kolejnych, różnych znaków wodnych itp./
- b/ karty wyborcze są zadrukowane jednostronnie,
- c/ wyborca wkłada kartę wyborczą do koperty w pomieszczeniu zamkniętym /do kopert stosuje się zasady jak w p.a/ i w kopercie wrzuca do urny,
- d/ tajność zabezpiecza najlepiej system, w którym wszystkie zgłoszone listy są wydrukowane na jednej karcie, wyborca zaś oznacza na której listę głosuje. Karta bez takiego oznaczenia jest nieważna /głos nieważny/,
- e/ przed wrzuceniem koperty do urny wyborca musi przejść przez pomieszczenie zamknięte. Technicznie najlepiej to osiągnąć oddzielając stół przy którym wyborca dokonuje stwierdzenia tożsamości i pobiera kartę do głosowania, od stołu z urną przez szereg kabin /pomieszczeń za zasłoną/.

PROJEKT OPŚZ "MAŁOPOLSKA" /wersja pierwsza/

Ordynacja wyborcza do rad narodowych stopnia podstawowego.

Rozdział I Czynne i bierne prawo wyborcze.

art.1.

1. Prawo wybierania radnych ma każdy obywatel polski, mający w dniu głosowania ukończone 18 lat.

2. Prawo wybierania przysługuje również osobom, których obywatelstwo polskie nie zostało stwierdzone, jeżeli stale zamieszkują na terytorium PRL od co najmniej pięciu lat i nie są obywatelami innego państwa.

Komentarz: pominięto tu deklaratywne zwroty w aktualnej ordynacji wyborczej, że prawo wybierania przysługuje bez względu na rasę, wyznaczenie płeć itp. - to w oczywisty sposób wynika z Konstytucji.

art.2.

Nie mają prawa wybierania osoby:

- a/ ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu, w czasie trwania tego ubezwłasnowolnienia,
- b/ pozbawione praw publicznych prawomocnym wyrokiem sądu, w czasie trwania pozbawienia praw.

art.3.

Nie biorą udziału w głosowaniu osoby:

- a/ odbywające karę pozbawienia wolności lub aresztu,
- b/ umieszczone na podstawie orzeczenia sądu w ośrodku przystosowanym społecznego,
- c/ tymczasowo aresztowane,
- d/ przebywające w zamkniętych zakładach dla psychicznie chorych, jeżeli z powodu stanu zdrowia muszą pozostawać w obrębie zakładu.

Komentarz: przepis art.3 nie ma na celu ograniczenia praw obywatelskich osób w nim wymienionych. Chodzi wyłącznie o to, że osoby przebywające w zakładach karnych, szpitalach psychiatrycznych itp. są szczególnie podatne na niedozwoloną agitację wyborczą, natomiast mogą stanowić sporą część wyborców w okręgu. Osobom tym przysługują prawa wyborcze, co przejawia się w tym, że mogą kandydować i być wybierane. Podobne zagadnienie powstaje w przypadku żołnierzy. Patrz o tym: przepisy dotyczące obwodów wyborczych.

art.4.

Wybrany może być każdy, komu przysługuje prawo wybierania.

art.5.

- 1. Głosować można tylko osobiście, z wyjątkiem przypadków określonych w ust.2.
- 2. Wyborcy, którzy w dniu głosowania przebywają poza miejscem swego zamieszkania, w szczególności członkowie załóg statków morskich i powietrznych, osoby służbowo delegowane, żołnierze służby zasadniczej mogą głosować przez wyznaczonego przez siebie zastępcę. Zastępcę ustanawia się przez uprzednie pisemne zgłoszenie złożone osobiście we właściwej obwodowej komisji wyborczej, która ustanowienie zastępcy odnotowuje w spisie wyborców.

Komentarz: Przepis ten ma na celu zerwanie z dotychczasową fikcją głosowania w obcych okręgach wyborczych na podstawie kartek wydawanych przez komisje. Szczególnie w samorządzie terytorialnym nie ma to żadnego uzasadnienia. Proponowane rozwiązanie przyjęte jest z francuskich ordynacji wyborczych

Rozdział II Liczba radnych, okręgi wyborcze i obwody głosowania.

art.6.

1. Wstępne ustalenia listy radnych poszczególnych rad stopnia podstawowego dokonuje właściwa terenowa rada narodowa stopnia wojewódzkiego uwzględniając liczbę mieszkańców, zamieszkałych na obszarze działania rad narodowych:

- a/ gminnych, miejskich w miastach liczących poniżej 50 000

mieszkańców oraz wspólnych dla miast i gmin - w granicach od 20 do 60 radnych,
 b/ miejskich w miastach liczących 50 000 lub więcej mieszkańców oraz dzielnicowych - w granicach od 50 do 100 radnych.
 2. Uchwałę w sprawie wstępnego ustalenia liczby radnych podaje się do wiadomości wojewódzkiej komisji wyborczej najpóźniej w 70 dniu przed dniem głosowania.
 Komentarz: Obecna ordynacja przewiduje skład rad regulowany bardzo szczegółowo zależnie od rodzaju rady. Proponuje się uprościć zasady ustalania składu i obniżyć nieco /ze 150 do 100/ górną granicę liczby radnych. Ustalenie WRN ma charakter wstępny ze względu na konieczność ustalenia liczby radnych w poszczególnych okręgach /patrz: art. 7, ust.2, pkt. 5/.

art.7

1. Radni wybierani są w okręgach wyborczych. Okręgiem wyborczym jest część terenu działania rady narodowej. W wypadku rady narodowej o wstępnie ustalonej liczbie radnych 30 lub mniejszej dopuszczalne jest zaniechanie podziału na okręgi. Przez okręg wyborczy rozumie się wtedy cały teren działania rady narodowej.
 2. Okręgi wyborcze - ich liczbę, granice i numery oraz liczbę radnych wybieranych w poszczególnych okręgach ustala wojewódzka komisja wyborcza stosując następujące zasady:
 a/ na obszarach wiejskich okręgiem może być sołectwo lub kilka sołectw, niedopuszczalne jest dzielenie sołectwa pomiędzy dwa lub więcej okręgów;
 b/ na obszarach miejskich okręgiem może być zwarte osiedle mieszkaniowe, dzielnicowa katastralna lub inny dający się naturalnie wydzielić obszar; niedopuszczalne jest dzielenie jednego zwartego osiedla pomiędzy różne okręgi;
 c/ w wypadku rady narodowej wspólnej dla miasta i gminy, zakazane jest tworzenie okręgu, którego część obejmuje miasto, a część gminę;
 d/ granice miast, gmin, dzielnic oraz sołectw przyjmuje się według stanu obowiązującego w dniu zarządzenia wyborów;
 e/ liczbę radnych wybieranych w okręgu ustala się dzieląc liczbę mieszkańców zamieszkujących teren działania rady przez całkowitą liczbę radnych ustaloną wstępnie zgodnie z art.6 ust.1, po czym liczbę mieszkańców w okręgu dzieli się przez tak otrzymany iloraz; wynik tego dzielenia ustala się z dokładnością do jednego miejsca po przecinku, a następnie zaokrągla do najbliższej liczby całkowitej; gdy pierwszą cyfrą po przecinku jest 0,1,2,3 lub 4 - w dół, w pozostałych przypadkach - w górę;
 f/ całkowita liczba radnych wynikająca ze zsumowania liczb radnych w poszczególnych okręgach, ustalonych w sposób określony w pkt e/, może być większa lub mniejsza od wstępnie ustalonej liczby radnych /art. 6 ust.1/;
 g/ ilość i wielkość okręgów powinna być tak dobrana, aby liczba radnych wybieranych w okręgu była nie mniejsza od pięciu i nie większa od trzydziestu.

Komentarz: Przepisy powyższego artykułu mają na celu ograniczenie możliwości działań na rzecz "poprawienia" wyników, ze strony ugrupowań mających przewagę w ustępujących władzach lub komisjach wyborczych, poprzez tendencyjne kształtowanie okręgów i dzielenie mandatów pomiędzy okręgi. Doświadczenia roku 1947 wskazują na potrzebę precyzyjnego ustalenia podziału mandatów pomiędzy okręgi /przepisy pkt.e/. Przepisy pkt. a/-d/ mają na celu utrudnienie uprawiania tak zwanej "geografii wyborczej" - tworzenia sztucznych okręgów w sposób za pewniający przewagę któremuś ugrupowaniu. Zasada ustalenia minimalnej liczby radnych wybieranych w okręgu ma związek z przyjętą koncepcją wyborów pięcioprzymiotnikowych /proporcjonalny podział miejsc pomiędzy listy/. Przy niewielkiej liczbie mandatów w okręgu podział proporcjonalny pomiędzy listy traci sens.

3. Uchwałę wojewódzkiej komisji wyborczej ustalającą okręgi wyborcze oraz liczby radnych wybieranych w poszczególnych okręgach podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń najpóźniej w 55 dniu przed dniem głosowania.

art.8

1. Okręgi wyborcze dzieli się, dla przeprowadzenia głosowania, na obwody głosowania. Niedopuszczalne jest tworzenie obwodu wchodzącego w skład więcej niż jednego okręgu. Dozwolone jest zaniechanie podziału okręgu na obwody i utworzenie jednego obwodu głosowania pokrywającego się z okręgiem wyborczym, jeżeli nie narusza to warunków określonych w ustępie 2.
 2. Podział okręgów na obwody dokonuje terytorialna komisja wyborcza, przestrzegając następujących zasad:
 a/ obwód nie może liczyć więcej niż 3 000 mieszkańców,
 b/ odległość miejsca zamieszkania wyborcy od lokalu komisji obwodowej nie może przekraczać 5 km,
 c/ jeżeli nie narusza to przepisu pkt.2/ nie należy tworzyć obwodów liczących poniżej 1000 mieszkańców,
 d/ można tworzyć obwody w zakładach służby zdrowia - z wyjątkiem zamkniętych zakładów dla psychicznie chorych, zakładach pomocy społecznej i zakładach inwalidzkich, w których przebywają wyborcy, nawet jeżeli ich liczba jest mniejsza od 1000.
 3. W miastach liczących ponad 50 000 mieszkańców oraz w dzielnicach dowódcy okręgów wojskowych w porozumieniu z terytorialnymi komisjami wyborczymi mogą tworzyć obwody głosowania dla żołnierzy służby zasadniczej.

Komentarz: Żołnierze zawodowi głosują w miejscu zamieszkania. Pozostali żołnierze w jednostkach położonych w małych miastach i gminach mogą głosować będąc na przepustce lub przez zastępcę. Warto przypomnieć w tym miejscu, że nie przewiduje się głosowania poza miejscem zamieszkania, a więc do rady na rodowej nie reprezentującej wyborcy będącego np. w podróży.
 4. Uchwały dotyczące liczby, granic i numerów obwodów głosowania oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń, najpóźniej w 50 dniu przed dniem głosowania.

Rozdział III Zarządzenie i ogłoszenie wyborów.**art.9**

1. Wybory do rad narodowych zarządza Rada Państwa. Uchwała o zarządzeniu wyborów winna być wydana nie później niż w 60 dniu przed dniem, w którym kończy się kadencja rad narodowych do których wybory mają być zarządzone. Uchwała ta winna zawierać kalendarz wyborczy z oznaczeniem dnia, miesiąca i trybu, w którym upływają terminy przewidziane w niniejszej ustawie.
 2. Uchwała o zarządzeniu wyborów winna być ogłoszona w Dzienniku Ustaw i podana do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie obwieszczeń nie później niż w dziewięćdziesiątym dniu przed dniem głosowania.

art.10

1. Uchwała o zarządzeniu wyborów wyznacza dzień głosowania jednolity dla całego państwa, który winien wypadać w niedzielę.
 2. Dzień głosowania nie może wypadać później niż na trzydziesty dzień po zakończeniu kadencji rad narodowych, do których wybory są zarządzane.
 Komentarz: Przepisy te są modyfikacją dotychczasowej ordynacji z roku 1976. Dodano wymóg obwieszczenia uchwały RP. Dzień głosowania określono jako niedzielę, a nie dzień wolny od pracy, by uniknąć zarządzania wyborów np. w Poniedziałek Wielkanocny. Terminy są tak pomyślane, by organizacje przedstawiające listy miały czas na przygotowanie. Termin z art.9 jest dłuższy od terminu z art.10, gdyż pewne czynności wyborcze są zastrzeżone dla ustępujących rad /powoływanie komisji wyborczych/, a ponadto nie można wydłużyć okresu, w którym żadne rady nie działają.

Rozdział IV Komisje wyborcze.**art.11**

1. Dla przeprowadzenia wyborów powołuje się:
 a/ Państwową komisję wyborczą,
 b/ Wojewódzkie komisje wyborcze,
 c/ Terytorialne komisje wyborcze - miejskie, dzielnicowe, gminne i miejsko-gminne,
 d/ obwodowe komisje wyborcze.
 2. Państwową komisję wyborczą powołuje Rada Państwa spośród osób wskazanych przez partie polityczne oraz organizacje posiadające w dniu zarządzenia wyborów swoje kluby poselskie w Sejmie PRL oraz przez zrzeszenia, stowarzyszenia, organizacje, związki i centrale związków zawodowych zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, a zrzeszające przynajmniej 250 tys. członków. Każda z wymienionych partii i organizacji jest reprezentowana w komisji przez jedną osobę.
 3. Wojewódzkie komisje wyborcze powołuje Wojewódzka Rada Narodowa według zasad wymienionych w ustępie 2. Prawo wysuwania przedstawicieli do wojewódzkich komisji wyborczych przysługuje terenowo właściwemu władzom wykonawczym wymienionych organizacji. Władza wykonawcza danej organizacji.
 4. Terytorialne komisje wyborcze powołują odpowiednie tereno wo rady narodowe stopnia podstawowego według zasad wymienionych w ust.3. W skład terytorialnej komisji wyborczej rady narodowej mogą powołać także osoby wysunięte przez organizacje regionalne o mniejszej liczbie członków niż 250 tys. jeżeli ich działalność jest szczególnie istotna dla danego terenu.
 5. Obwodowe komisje wyborcze powołują właściwe terytorialne rady narodowe według zasad wymienionych w ust.4.
 6. W takim samym trybie powoływane są w razie potrzeby obwodowe komisje wyborcze dla jednostek wojskowych.
 7. Komisje wyborcze wszystkich szczebli wybierają ze swego grona przewodniczącego i dwóch zastępców.

Komentarz.

do ust.1 - Proponuje się powołanie wojewódzkich komisji wyborczych mimo, iż nie ma tu wyborów do WRN aby stworzyć organ odwoławczy od decyzji terytorialnych komisji wyborczych. Terytorialnych komisji wyborczych będzie w skali państwa ponad 2 tys. także Państwowa Komisja Wyborcza technicznie nie byłaby w stanie rozpatrywać wszystkich ewentualnych skarg. do ust.2,3,4,5 - Skład komisji wyborczych winien być reprezentacją wszystkich liczących się politycznie w kraju sił politycznych. Stosując pierwsze kryterium /posiedzenie klubu lub koła w Sejmie/ uwzględnia się trzy partie "konstytucyjne" oraz ugrupowania katolickie. Stosując drugie kryterium /zarejestrowane stowarzyszenia i związki/ zapewnią się reprezentacje także nowo powstałych samorządnych organizacji społecznych. Próba liczebności pozwala eliminować większość istniejących dotąd małych organizacji. Wprowadzając na szczeblu lokalnym organizacje regionalne, mamy na myśli takie organizacje jak np. Związki Podhalan, które w terenie odgrywają znaczną rolę. Organ powołujący musi powołać do komisji jedną z osób przedstawionych przez uprawnioną organizację. W prakty-

ce organizacja ta winna więc zgłosić kilka nazwisk /prawo prezenty/ spośród których jedną organ powołujący musi uwzględnić. Wybór komisji powierza się radom, a nie jak dotąd prezydium WRN, co daje lepsze gwarancje, demokracji.

do ust. 7 - Wybór prezydium pozostawia się samym komisjom, co daje lepsze gwarancje ich niezależności i odpowiada idei nie zawisłości komisji wyborczych od organów władzy państwowej.

art. 12.
1. Do zadań Państwowej komisji wyborczej należy:
a/ sprawowanie nadzoru nad ściśmym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej,
b/ rozpatrywanie odwołań od decyzji wojewódzkich komisji wyborczych,
c/ podanie do wiadomości publicznej zbiorczych wyników wyborów do rad narodowych.

2. Sprawując nadzór nad ściśmym przestrzeganiem ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza udziela w miarę potrzeby wojewódzkim i terytorialnym komisjom wyborczym wyjaśnień oraz instrukcji.

art. 13.
1. Do zadań wojewódzkich komisji wyborczych należy:
a/ sprawowanie nadzoru nad ściśmym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej przez terytorialne komisje wyborcze,
b/ rozpatrywanie skarg na działalność komisji wyborczych niższego szczebla,
c/ dokonywanie podziału na okręgi wyborcze i ustalenie ilości mandatów w okręgach,
d/ przyjmowanie protestów wyborczych.

2. Wojewódzkie komisje wyborcze udzielają w miarę potrzeby wyjaśnień oraz instrukcji komisjom niższego szczebla.

art. 14.
Do zadań terytorialnych komisji wyborczych należy:
a/ nadzór na swoim terenie nad ściśmym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej oraz udzielanie w miarę potrzeby wyjaśnień oraz instrukcji obwodowym komisjom wyborczym,
b/ dokonywanie podziału na obwody głosowania,
c/ rozpatrywanie skarg na działalność obwodowych komisji wyborczych,
d/ rejestrowanie list kandydatów na radnych,
e/ publiczne ogłaszanie zarejestrowanych list kandydatów,
f/ dostarczanie obwodowym komisjom kart do głosowania wraz z urzędowymi kopertami,
g/ ustalanie wyniku wyborów do rad narodowych i ogłaszanie ich,
h/ wydanie osobom wybranym zaświadczeń o wyborze,

i/ przesłanie materiałów z przeprowadzonych wyborów odpowiednim terenowo nowo wybranym rad.

Komentarz: materiały z wyborów winny być przesyłane nowo wybranym radom, nie zaś - jak dotąd - organom administracji.

art. 15.
Do zadań obwodowych komisji wyborczych należy:
a/ wyłożenie spisu wyborców do powszechnego wglądu i przyjmowanie reklamacji,
b/ przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
c/ ustalenie wyników głosowania w obwodzie,
d/ przesłanie protokołów głosowania wraz z innymi materiałami z przeprowadzonego głosowania do właściwych terytorialnych komisji wyborczych.

art. 16.
1. Państwowa Komisja wyborcza winna być powołana najpóźniej 70 dni przed dniem głosowania.
2. Wojewódzkie komisje wyborcze powinny być powołane najpóźniej 70 dni przed dniem głosowania.
3. Terytorialne komisje wyborcze winny być powołane najpóźniej 70 dni przed dniem głosowania.
4. Obwodowe komisje wyborcze winny być powołane najpóźniej 50 dni przed dniem głosowania.

art. 17.
1. Rada Państwa ustala regulamin Państwowej komisji wyborczej.
2. Państwowa komisja wyborcza ustala regulamin pozostałych komisji wyborczych.
3. Gdyby któryś z członków komisji wyborczej jakiegokolwiek stopnia nie mógł z powodów od siebie niezależnych brać udziału w pracach komisji, komisja wyborcza wyższego stopnia - lub Rada Państwa w przypadku Państwowej komisji wyborczej - powoła w to miejsce inną osobę spośród kandydatów wysuniętych przez tą samą organizację, którą reprezentowała osoba co do której zaistniała przeszkoda.
4. Rada Państwa ustala wzory pieczęci komisji wyborczych.

Komentarz: Ustalanie regulaminów komisji winno być aktem samorządnym samych komisji, stąd prawo Rady Państwa ograniczone jest tylko do PKW.

Przepis ust. 3 ma zabezpieczyć by do końca była w komisjach wyborczych zachowana reprezentacja wszystkich organizacji uprawnionych, mimo iż skutkiem choroby czy też aresztowania któryś z członków komisji powołany pierwotnie w jej skład z tej komisji by wypadł.

art. 18.
1. Pracownik, który wchodzi w skład komisji wyborczej i w związku z tym opuścił pracę, otrzymuje w zakładzie pracy wynagrodzenie takie jak za czas pracy.
2. Osobom wchodzącym w skład komisji wyborczych przysługują

diety i zwrot kosztów podróży na zasadach określonych przez Prezesa Rady Ministrów.

art. 19.
Państwowa komisja wyborcza oraz wojewódzkie, terytorialne i obwodowe komisje wyborcze rozwiązuje ten organ, który je powołał, po zakończeniu ich działalności.

Rozdział V Spisy wyborców

art. 20.
1. Terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego sporządzają w trzech egzemplarzach spisy wyborców zamieszkałych na terenie gminy, miasta-gminy, miasta lub dzielnicy.

Spis wyborców sporządza się oddzielnie dla każdego obwodu głosowania.

2. W spisie wyborców wymienia się nazwisko, imię, imię ojca, datę urodzenia i miejsce zamieszkania. Spis wyborców powinien być opatrzony pieczęcią organu sporządzającego spis i podpisanymi odpowiednio: naczelnika gminy, naczelnika /prezydenta/ miasta, naczelnika miasta-gminy, naczelnika dzielnicy.

3. Spisy wyborców sporządza się na podstawie ewidencji ludności.

4. W spisach wyborców wykazuje się osoby:
a/ zameldowane na pobyt stały na terenie obwodu głosowania,
b/ zameldowane na pobyt czasowy na terenie obwodu głosowania jeżeli pobyt ten ma trwać do dnia wyborów włącznie, o objęciu tych osób spisami wyborców zawiadamia się terenowy organ administracji państwowej, stopnia podstawowego; właściwy dla miejsca stałego zamieszkania,
c/ nigdzie nie zameldowane, o których wiadomo jest organowi ewidencji, że faktycznie przebywają i w dniu wyborów będą przebywały w danej miejscowości.

5. Dla obwodów głosowania utworzonych na podstawie art. 8 ust. 2 lit. d/ spisy wyborców sporządzają terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego na podstawie wykazów dostarczonych przez kierowników tych zakładów.

6. Sposób sporządzania spisów wyborców w obwodach utworzonych na podstawie art. 8 ust. 3 ustala Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

art. 21.
Spisy wyborców należy nie później niż 40 dni przed dniem głosowania przesać do obwodowych komisji wyborczych w dwóch egzemplarzach oraz do terytorialnej komisji wyborczej w jednym egzemplarzu.

art. 22.
1. Niezwłocznie po otrzymaniu i jeszcze przed wyłożeniem spisu wyborców, obwodowa komisja wyborcza sprawdza czy przy sporządzaniu spisu nie naruszono przepisów niniejszej ustawy.

2. Obwodowa komisja wyborcza może z urzędu dokonać sprostowania spisu wyborców.

art. 23.
1. Spisy wyborców winny być wyłożone w lokalach obwodowych komisji wyborczych codziennie przez 7 godzin, przez okres 14 dni poczynając od dnia 35 przed dniem głosowania.

2. W czasie wyłożenia spisów, każdy uprawniony do głosowania może je przeglądać, sporządzać wyciągi oraz wносить reklamacje.

art. 24.
1. Reklamacje można wnieść:
a/ z powodu pominięcia w spisie osoby uprawnionej do głosowania,
b/ z powodu umieszczenia w spisie osoby nieuprawnionej do głosowania.

2. Reklamacje wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu ze wskazaniem powodów.

3. Obwodowa komisja wyborcza rozstrzyga reklamacje niezwłocznie nie później jednak niż w trzy dni od złożenia reklamacji.

art. 25.
Obwodowa komisja wyborcza rozstrzygając reklamacje:
a/ uzupełnia spis, bądź
b/ skreśla ze spisu osobę, której reklamacja dotyczy zawiadamiając ją o tym, bądź
c/ pozostawia reklamacje bez uwzględnienia, doręczając reklamującemu decyzje wraz z uzasadnieniem.

art. 26.
1. Od decyzji nieuwzględniającej reklamacji, reklamujący lub osoba pominięta w spisie, może wnieść zażalenie do terytorialnej komisji wyborczej.

2. W wypadku wniesienia zażalenia do terytorialnej komisji wyborczej, stosuje się odpowiednio przepis art. 25.

art. 27.
1. Od decyzji terytorialnej komisji wyborczej, nieuwzględniającej zażalenie, składającemu zażalenie przysługuje skarga do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce sporządzenia spisu. Do skargi należy załączyć zaszkadzającą decyzję wraz z uzasadnieniem.

2. Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym w skądzie jednego sędziego i dwóch ławników. Rozprawa powinna się odbyć w terminie trzech dni od daty wniesienia skargi. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd uzasadnia i doręcza osobie, która wniosła skargę oraz organowi, który sporządził spis wyborców. Postanowienie sądu jest ostateczne.

art. 28.
1. Wyborca zmieniający miejsce zamieszkania po sporządzeniu spisu wyborców zostaje na swoje żądanie wpisany do spisu i dopuszczony do głosowania w obwodzie nowego miejsca zamieszkania.

2. Wpisu tego dokonuje obwodowa komisja wyborcza nowego okręgu zamieszkania.

3. Uprawnienie o którym mowa w ust.1 przysługuje wyborcy na podstawie zaświadczenia o prawie głosowania, wydanego na jego żądanie przez obwodową komisję wyborczą dotychczasowego miejsca zamieszkania.

4. Wzór zaświadczenia o prawie do głosowania w Państwowej Komisji Wyborczej.

Rozdział VI Listy kandydatów

art. 29

1. Prawo zgłaszania list kandydatów mają:

- a/ partie polityczne,
- b/ zrzeszenia, stowarzyszenia, organizacje i związki zawodowe zarejestrowane na podstawie przepisów prawa,
- c/ grupy obywateli.

2. Organizacje wymienione w lit. a/ i b/ ust.1 mogą zgłosić wspólną listę w jednym lub wielu okręgach wyborczych.

Komentarz: Rozwiązanie to jest zgodne z programem Związku /teza nr 21/. Organizacje niezarejestrowane mogą zgłaszać kandydatów na podstawie lit. c/ ust.1.

art. 30

Listy kandydatów winny być zgłaszane do terytorialnej Komisji Wyborczej nie później niż na 25 dni przed dniem głosowania.

art. 31

Lista nie może zawierać mniejszej ilości kandydatów niż wynosi ilość mandatów do obsadzenia w okręgu wyborczym. Ilość kandydatów nie może jednakże przekraczać dwukrotnie ilości mandatów.

Komentarz: Nie można wykluczyć, że lista otrzyma 100% głosów zatem wszystkie mandaty zostaną z tej listy obsadzone. Ewentualne zgłoszenie większej liczby kandydatów uzasadnione jest tym, że niektórzy z kandydatów mogą nie spełniać wymagań ordynacji, co może wyjść na jaw wtedy, gdy niemożliwe będzie ich zastąpienie innymi.

art. 32

Można kandydować tylko w jednym okręgu wyborczym.

Komentarz: Celem przepisu jest uniknięcie komplikacji związanych z wyborem jednej osoby w wielu okręgach.

art. 33

1. Kandydatem może być tylko osoba mająca miejsce zamieszkania na terenie działania rady narodowej, do której kandyduje lub która jest pracownikiem zakładu pracy mającego siedzibę na tym terenie, względnie na tym terenie prowadzi gospodarstwo rolne lub zakład rzemieślniczy.

Komentarz: Celem przepisu jest uniknięcie wybierania osób w żaden sposób nie związanych z terenem, na którym samorząd lokalny działa.

2. Kandydat nie może wchodzić w skład żadnej komisji wyborczej właściwej dla okręgu, w którym kandyduje. Art.17 ust.3 stosuje się odpowiednio.

art. 34

Lista winna zawierać nazwisko, imię, datę urodzenia, zawód, miejsce pracy i stanowisko każdego kandydata.

art. 35

Do listy winna być dołączona pisemna zgoda każdego kandydata wraz z jego oświadczeniem, że nie kandyduje w innym okręgu wyborczym.

Komentarz: Komisja nie jest w stanie samodzielnie sprawdzić, czy spełnione jest wymaganie z art.32.

art. 36

Nazwiska kandydatów na listach winny być oznaczone kolejnymi numerami w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatów.

art. 37

Zgłoszenie listy winno zawierać wskazanie pełnomocnika uprawnionego do reprezentowania listy wobec komisji wyborczych.

art. 38

Listy mogą być zgłaszane bądź przez naczelne władze wykonawcze organizacji wymienionych w art.29 lit.a/ i b/, bądź przez terenowe władze wykonawcze. Wątpliwości co do tego jaka władza terenowa jest uprawniona do zgłaszania list rozstrzyga władza naczelną.

Komentarz: Przepis ten dotyczy sytuacji, kiedy w jednym okręgu osobną listę złoży np. zarząd regionalny i delegatura. Chodzi o uniknięcie sytuacji, kiedy komisja wyborcza samodzielnie decyduje, jaki organ ma prawo zgłoszenia listy. Mowa tu o władzach wykonawczych w tym celu, by komisja wyborcza nie uzależniła zarejestrowania listy np. od uchwały zjazdu krajowego czy walnego zebrania delegatów.

art. 39

Zgłoszenie listy kandydatów przez grupę obywateli wymaga przedłożenia poparcia przez przynajmniej 5% wyborców zamieszkałych na terenie okręgu wyborczego, w którym lista ma być ogłoszona, z tym, że w każdym przypadku wystarczy poparcie 100 wyborców.

Komentarz: Celem przepisu jest uniknięcie zgłaszania zbyt wielu list, zwłaszcza przez grupy nie mające społecznego poparcia. Z uwagi na to, że niektóre okręgi będą małe /nawet 300 wyborców/ uzyskanie poparcia 100 wyborców może być utrudnione. Z drugiej strony wymóg uzyskania poparcia 5% byłby trudny do spełnienia w dużych okręgach /np. miastach/. Stąd też konieczne jest rozwiązanie alternatywne.

art. 40

Wymaganie poparcia polega na złożeniu podpisu pod listą z podaniem adresu osoby udzielającej poparcia. Autentyczność podpisu może być zakwestionowana tylko przez oświadczenie osoby której ten podpis przysięga się. Stwierdzenie, że osoba podpisana nie mieszka na terenie okręgu wyborczego może opierać się tylko na ewidencji ludności.

Komentarz: Przepis ten utrudnia odrzucenie list przez komisję na tej podstawie, że podpisy nie są uwierzytelnione. Wymóg uwierzytelnienia byłby trudny do spełnienia.

art. 41

Terytorialna komisja wyborcza nie może odmówić zarejestrowania listy, jeżeli mimo zakwestionowania jednego lub wielu podpisów ilość pozostałych podpisów spełnia wymagania art.39. Komentarz: grupa obywateli może zabezpieczyć się przed odrzuceniem listy zbierając większą ilość podpisów, niż jest to wymagane.

art. 42

Listy zgłaszane przez organizacje wymienione w art. 29 lit. a/ i b/ winny być opatrzone nazwą, odpowiadającą nazwie organizacji zgłaszającej. Listy zgłaszane wspólnie winny być opatrzone nazwą, odpowiadającą wszystkim nazwom organizacji zgłaszających.

art. 43

Listom zgłaszanym przez grupy obywateli komisja wyborcza nadaje nazwę "lista obywatelska".

Komentarz: Nie wydaje się celowe dopuszczenie opatrywania list obywatelskich nazwami. Powstałaby wtedy trudność w rozstrzygnięciu konfliktów polegających na tym, że grupa obywatelska nadaje swej liście nazwę zbliżoną do nazwy jakiejś organizacji.

Ponadto mogłyby zawierać demagogiczne obietnice wyborcze. Taką regulacją nie pozbawia grup obywateli prawa prowadzenia agitacji wyborczej pod różnorodnymi hasłami.

art. 44

Terytorialna komisja wyborcza sporządza protokół zarejestrowania listy nie później niż 3 dni po jej zgłoszeniu.

art. 45

1. W razie stwierdzenia niezgodności listy z przepisami niniejszej ustawy terytorialna komisja wyborcza wyraża pełnomocnika listy do bezzwłocznego usunięcia wskazanych wadliwości. Decyzję tę pełnomocnik listy może w ciągu dwóch dni zaskarżyć do wojewódzkiej komisji wyborczej.

2. Wojewódzka komisja wyborcza rozstrzyga sprawę w ciągu dwóch dni od wpłynięcia skargi. Od decyzji wojewódzkiej komisji wyborczej przysługuje odwołanie do Państwowej Komisji Wyborczej.

art. 46

1. W razie nieusunięcia wadliwości w terminie trzech dni od wezwania terytorialna komisja wyborcza wydaje decyzję o niezarejestrowaniu listy.

2. Jeżeli wadliwości dotyczą poszczególnych kandydatów, a ilość pozostałych kandydatów nie jest mniejsza od ilości mandatów do obsadzenia, terytorialna komisja wyborcza rejes truje listę, wykreślając z niej kandydatów nie spełniających wymagań ustawy.

art. 47

Bezzwłocznie po upływie terminu do zgłaszania list terytorialna komisja wyborcza opatruje listy numerami, w porządku odpowiadającym kolejności wpłynięcia wniosków. Lista nie nosi numeru 9. O przydzielonym numerze komisja informuje pełnomocnika listy.

Komentarz: Numer 9 jest wykluczony dlatego, że łatwo go pomylić z numerem 6.

art. 48

1. Naczelne władze wykonawcze organizacji wymienionych w art. 29 lit.a/ i b/ mogą złożyć do Państwowej Komisji Wyborczej, nie później niż 10 dnia przed upływem terminu do zgłaszania list, wniosek o przydzielenie numeru jednolitego dla wszystkich okręgów wyborczych. Art. 29 ust.2 stosuje się odpowiednio.

2. Państwowa komisja wyborcza nie później niż na 5 dni przed upływem terminu do zgłaszania list przydziela numery w porządku odpowiadającym kolejności wpłynięcia wniosków.

3. Uchwała Państwowej komisji wyborczej o przydziale numerów winna być podana do wiadomości komisjom wyborczym nie później niż na 2 dni przed upływem terminu do zgłaszania list.

art. 49

Terytorialne komisje wyborcze nadają listom zgłoszonym przez organizacje, o których mowa w art.48 ust.1 numery, przydzielone przez Państwową komisję wyborczą.

art. 50

W okręgach wyborczych, w których organizacje, o których mowa w art.48 ust.1 nie zgłosiły listy, numeru przydzielonego tym organizacjom przez Państwową komisję wyborczą nie nadaje się żadnej innej liście.

art. 51

Jeżeli wspólna lista zgłoszona jest przez organizacje, którym państwowa komisja wyborcza przydzieliła odrębne numery, terytorialna komisja wyborcza nadaje wspólnej liście numer wskazany przez pełnomocnika listy.

art. 52

Nie później niż na dwudziestego dnia przed dniem głosowania terytorialna komisja wyborcza ogłasza listy kandydatów z po-

daniem ich numeru, nazwy oraz danych określonych w art. 34.
Komentarz: Przepisy o jednolitych numerach w całym państwie mają ułatwić propagandę wyborczą wielkim organizacjom, działającym w całym kraju.

Rozdział VII. Głosowanie

art. 53.

Głosowanie jest tajne. Zachowanie tajności aktu głosowania jest obowiązkiem każdego wyborcy.

Komentarz: przepis ten ma na celu podkreślenie, że tajność aktu głosowania nie jest przywilejem, lecz, że jest obowiązkiem. Jest to szczególnie istotne w przypadku masowego naruszenia tajności. W przypadku takim powołanie się na ten przepis umożliwia złożenie protestu wyborczego.

art. 54.

Każdemu wyborcy przysługuje jeden głos.

art. 55.

1. Głosowanie przeprowadza obwodowa komisja wyborcza.
2. Głosowanie odbywa się tylko w lokalu obwodowej komisji wyborczej.

3. Od chwili rozpoczęcia głosowania do chwili ustalenia jego wyników powinni być bez przerwy obecni w lokalu komisji: przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej dwaj członkowie obwodowej komisji wyborczej.

Komentarz: podkreślenie zawarte w ust. 2 ma przeciwdziałać możliwym naruszeniom prawa wyborczego przez manipulowanie miejscem głosowania, w szczególności praktyki wynoszenia urny wyborczej z lokali, niekiedy uzasadnionej koniecznością umożliwienia głosowania ludziom ułomnym.

art. 56.

Od chwili rozpoczęcia prac komisji do chwili ustalenia wyników głosowania w lokalu obwodowej komisji wyborczej może być obecny pełnomocnik każdej listy lub wskazany przez niego mąż zaufania.

Komentarz: status pełnomocnika listy i męża zaufania w czasie głosowania jest statusem obserwatora; obecność przedstawicieli listy w czasie prac komisji umożliwiła w razie zaobserwowania nieprawidłowości złożenie uzasadnionego protestu wyborczego. Regułą będzie obecność męża zaufania listy, ponieważ pełnomocnik listy jest reprezentantem danej listy w całym okręgu.

art. 57.

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad utrzymaniem porządku w czasie głosowania oraz nad zapewnieniem tajności głosowania i może w tym celu wydać odpowiednie zarządzenia porządkowe.

2. W szczególności przewodniczący może:
a/ usunąć z lokalu komisji każdego naruszającego spokój i porządek głosowania, zaś mężów zaufania listy po uprzednim bezskutecznym upomnieniu, zaznaczając fakt i powody usunięcia w protokole oraz zawiadamiając o tym bezzwłocznie pełnomocnika listy.
b/ wydać zarządzenia zmierzające do zapewnienia głosującym dostępu do lokalu wyborczego i do urny.

3. Od zarządzenia właściwego służy odwołanie do całej komisji. Odwołanie winno być rozpatrzone bezzwłocznie.

4. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego i na jego żądanie właściwe organy państwowe oddadzą do jego rozporządzenia odpowiednią straż.

Komentarz: są zwykle przepisy porządkowe, ograniczenia kompetencji przewodniczącego mają zapobiegać nieuzasadnionym przypadkom usuwania tych mężów zaufania, którzy z jakichś powodów mogliby być niewygodni dla komisji czy przewodniczącego. Oddanie straży do dyspozycji przewodniczącego może nastąpić tylko na jego żądanie, nigdy z inicjatywy organu państwowego. Nieuzasadnione wezwanie straży może być podstawą protestu wyborczego.

art. 58.

Wygłaszanie przemówień, rozdawanie ulotek i agitowanie w jakikolwiek inny sposób w dniu głosowania, w promieniu 100 m od lokalu obwodowej komisji wyborczej oraz wewnątrz lokalu jest zabronione.

art. 59.

1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza czy urna wyborcza jest pusta, czy na miejscu znajdują się spisy wyborców oraz potrzebna ilość kart do głosowania i kopert, jak również czy w lokalu komisji znajduje się pomieszczenie zabezpieczające tajność głosowania, po czym komisja zamyka i pieczętuje urnę wyborczą pieczęcią komisji.

2. Od chwili zapieczętowania aż do zakończenia głosowania urny otwierać nie wolno.

3. Przy wszystkich czynnościach komisji może być obecny pełnomocnik lub mąż zaufania każdej listy.

art. 60.

Głosowanie odbywa się przy pomocy wydrukowanych kart do głosowania. Karta do głosowania zawiera tylko numery i nazwy wszystkich zarejestrowanych list.

Komentarz: karta do głosowania nie może zawierać pełnych list z nazwiskami kandydatów z powodów technicznych - w przypadku zgłoszenia wielu list karta musiałaby być dużych rozmiarów lub wydrukowana małym drukiem, co w obu wypadkach utrudniłoby głosowanie. Ponieważ karta zawiera tylko numery i nazwy poszczególnych list wprowadzono przepis art. 59 ust. 1 lit. a/ a zatem głosujący ma pełną swobodę w zapoznaniu się z treścią każdej listy.

Wprowadzono jedną kartę zawierającą numery wszystkich list z uwagi na doświadczenia roku 1947, kiedy głosowano wrzucając kartkę z numerem listy. Kartek z numerami niewygodnych list często brakowało, a osoby rozdające je w pobliżu lokalu narażone były na zaczepki.

art. 61.

1. Głosowanie odbywa się bez przerwy między godziną 7 a 23.
2. O godzinie 23 przewodniczący zarządza zamknięcie lokalu komisji. Od tej chwili głosować mogą tylko ci, którzy przybyli do lokalu komisji przed godziną 23.

3. Obwodowa komisja wyborcza może zarządzić wcześniejsze zamknięcie lokalu wyborczego po oddaniu głosów przez wszystkich wyborców.

Komentarz: przesunięcie godziny głosowania do 23 podyktowane jest tym, że wybory odbywają się w niedzielę, a więc dzień w którym wielu mieszkańców wyjeżdża, wcześniejsze zamknięcie lokali wyborczych mogłoby zmniejszyć frekwencję wyborczą.

art. 62.

1. Przed przystąpieniem do głosowania głosujący okazuje obwodowej komisji wyborczej dowód osobisty, a w jego braku inny dokument stwierdzający tożsamość. Głosujący nie posiadający dokumentu tożsamości może powołać się na świadectwo dwóch wiarygodnych osób znanych obwodowej komisji wyborczej.

2. Decyzja komisji w sprawie tożsamości jest ostateczna.

3. Komisja sprawdza czy głosujący figuruje w spisie wyborców

4. Celem zapobieżenia wielokrotnemu głosowaniu komisja wydając głosującemu kartę do głosowania stawia znak przy jego nazwisku na spisie wyborców lub stosownie do art. 5 ust. 2 przy nazwisku osoby za którą głosuje jako jej zastępca.

art. 63.

1. Głosujący po dokonaniu przez komisję czynności, o których mowa w art. 62 ust. 1, 3, 4 otrzymuje kartę do głosowania wraz z kopertą. Następnie przechodzi do pomieszczenia zabezpieczającego tajność głosowania, w którym dokonuje aktu głosowania

2. Akt głosowania polega na pozostawieniu na karcie do głosowania nieskreszonego numeru i nazwy listy na którą głosujący oddaje swój głos i skreśleniu numerów i nazw list pozostałych.

3. Lokal wyborczy winien być urządony tak, by droga od miejsca, w którym głosujący otrzymuje kartę do głosowania wiodła do urny wyborczej wyłącznie przez pomieszczenie zabezpieczające tajność głosowania. W pomieszczeniu winny być wywieszona pełne listy wyborcze zawierające informacje określone w art. 34.

Komentarz: jest to praktyczne zapewnienie obowiązkowej tajności, taka regulacja przekreśla jednocześnie możliwe praktyki dzielenia wyborców na wchodzących i nie wchodzących za zasłony. Inne urządzenie lokalu wyborczego nie spełniającego wymogów ust. 3 może być podstawą protestu wyborczego z powodu naruszenia zasady tajności.

art. 64.

Po dokonaniu aktu głosowania głosujący wkłada kartę do głosowania do koperty i w obecności komisji wrzuca kopertę do urny.

art. 65.

Ułomni mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób.

art. 66.

1. Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek nadzwyczajnych wydarzeń wyborcze były na czas przejściowo uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może przedłużyć je lub odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie o tym powinno być natychmiast przesłane do wiadomości właściwej terytorialnej komisji wyborczej oraz podane do publicznej wiadomości w sposób przyjęty w danej miejscowości.

2. W razie przerwania głosowania komisja pieczętuje urnę i oddaje ją do przechowania przewodniczącemu. Po podjęciu głosowania komisja stwierdza protokolarnie czy pieczęcie pozostały nienaruszone.

Rozdział VIII Ustalenie wyników głosowania w obwodzie.

art. 67.

1. Obwodowa komisja wyborcza niezwłocznie po zakończeniu głosowania przystępuje do ustalania jego wyników.

2. We wszystkich czynnościach związanych z ustaleniem wyników głosowania mogą być obecni pełnomocnicy i mężowie zaufania poszczególnych list.

art. 68.

1. Przewodniczący otwiera urnę wyborczą, po czym liczy koperty w niej złożone, nie otwierając ich.

2. Jednocześnie ustala się na podstawie spisu wyborców ilość oddanych głosów.

3. Gdyby liczba kopert w urnie różniła się od ilości głosujących komisja podaje w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

art. 69.

1. Po ustaleniu ilości głosów obwodowa komisja wyborcza przystępuje do obliczania ilości głosów oddanych na poszczególne listy kandydatów.

2. Przewodniczący Komisji otwiera każdą kopertę, wyjmując z niej kartę do głosowania, bada jej ważność i odczytuje treść karty, okazując ją obecnym. Jednocześnie dwaj członkowie komisji czynią odpowiednie zapiski.

art. 70.

1. Nieważne są karty:
a/ wrzucone do urny bez kopert lub w kopertach nieurzędowych
b/ pozostawiające więcej niż jedną listę kandydatów lub takie na których skreślone są wszystkie listy.

- c/ inne niż urzędowe,
d/ znalezione w kopercie w liczbie większej niż jedna.
2. Pusta koperta oznacza głos nieważny.
3. Nieważność oddanego głosu stwierdza obwodowa komisja wyborcza.

art. 71

1. Koperty do głosowania komisja opakuje i umieszcza na opakowaniu napis wskazujący obwód głosowania.
2. Zdjęcie pieczęci z opakowania zawierającego karty z oddanymi głosami może być dokonane tylko przez terytorialną komisję wyborczą, po stwierdzeniu stanu pieczęci.

art. 72

1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza protokół ze swoich czynności.

W protokole należy wymienić liczbę:

- a/ uprawnionych do głosowania,
b/ oddanych głosów,
c/ głosów nieważnych,
d/ głosów ważnych,
e/ głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów.
2. Protokół musi być podpisany przez obecnych członków komisji, mogą go również podpisać pełnomocnicy i mężowie zaufania poszczególnych list. Następnie protokół łącznie z kartami zawierającymi oddane głosy i spisami wyborców winien być niezwłocznie dostarczony przez przewodniczącego lub jego zastępcę do terytorialnej komisji wyborczej.
3. Jeżeli członek komisji uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością winien zgłosić uwagi do protokołu.
4. Jeżeli pełnomocnik lub mąż zaufania listy uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, przysługuje mu prawo wniesienia uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów, które należy dołączyć do protokołu. Protokół winien zawierać wzmiankę o dołączeniu do niego zarzutów względnie ich braku.
Komentarz: wzmianka o zarzutach lub ich braku jest konieczna ponieważ nie są one umieszczone w protokole a tylko dołączone do niego i mogłyby zginąć.

art. 73

W czynności, o której mowa w art. 72 ust. 2 zd. 2 mogą uczestniczyć pełnomocnicy poszczególnych list.

Rozdział IX Ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów.**art. 74**

Niezwłocznie po otrzymaniu materiałów z obwodowych komisji wyborczych terytorialna komisja wyborcza bada protokoły tych komisji o ważności lub nieważności kart do głosowania, poprawki oczywiste omyłki arytmetyczne i ustali wynik głosowania w okręgu.

art. 75

Po ustaleniu wyników głosowania terytorialna komisja wyborcza sporządza dla całego okręgu w dwóch egzemplarzach zestawienia liczbowe:

- a/ uprawnionych do głosowania,
b/ głosujących,
c/ głosów nieważnych,
d/ głosów ważnych,
e/ głosów ważnych, oddanych na każdą listę.

art. 76

1. Terytorialna komisja wyborcza dzieli mandaty stosunkowo pomiędzy poszczególne listy w następujący sposób:
a/ liczby głosów ważnych, oddanych na poszczególne listy dzieli się kolejno przez 1, 2, 3, 4 itd. aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile jest mandatów w okręgu do podziału,
b/ każdej liście kandydatów przysądza się tyle mandatów ile przypada jej liczb spośród ustalonego w sposób powyższy szeregu liczb kolejno największych.
2. Jeżeli kilka list wykazuje ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w wyżej podany sposób liczb, a list tych jest więcej, niż mandatów do podziału, pierwszeństwo mają listy w kolejności ogólnej liczby oddanych na nie głosów, a gdyby dwie listy lub więcej miały równą ilość głosów, rozstrzyga między nimi los wyciągnięty przez przewodniczącego.

art. 77

Terytorialna komisja wyborcza sporządza ze swych czynności protokół.

art. 78

1. Na podstawie protokołu z wyborów w okręgu, terytorialna komisja wyborcza ogłasza wyniki wyborów nie później niż na trzeci dzień po dniu głosowania.
2. Wzór ogłoszenia ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

art. 79

Ogłaszając wyniki wyborów, terytorialna komisja wyborcza równocześnie przesyła odpisy protokołów z wyborów w okręgach do Państwowej Komisji Wyborczej.

art. 80

Terytorialna komisja wyborcza w terminie, o którym mowa w art. 78 ust. 1 wydaje wybranym radnym zaświadczenia o wyborze.

art. 81

Nie później niż w 12 dni po głosowaniu Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza zbiorowe wyniki wyborów.
Komentarz: w ten sposób ogłoszenie wyników wyborów przez PKW ma charakter tylko informacyjno-statystyczny.

Rozdział X Sprawdzanie ważności wyborów.**art. 82**

1. Pełnomocnicy zgłoszonych do komisji wyborczych list kandydatów mogą w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów wnieść protest przeciw wyborowi radnego lub ważności wyborów.

2. Protest przeciw wyborowi radnego może być oparty jedynie o zarzut nieposiadania przez daną osobę biernego prawa wyborczego.

3. Protest wnosi się do terenowo właściwej wojewódzkiej komisji wyborczej, która po upływie wskazanego w ustępie 1 terminu przesyła go do terenowo właściwego sądu wojewódzkiego.

Komentarz: prawo protestu przysądza się tylko pełnomocnikom list kandydatów jako przedstawicielom tych organizacji i grup obywateli, którzy przez zgłoszenie list stali się najbardziej i bezpośrednio zainteresowani prawidłowością wyborów. Skarga powszechna /t.j. sytuacja w której protest może złożyć każdy wyborca/ groziłaby znacznym pomnożeniem, nie zawsze uzasadnionych protestów.

Prawo protestu przysługuje także pełnomocnikom tych list, którym komisja wyborcza odmówiła rejestracji. Fakt niezarejestrowania może być bowiem także naruszeniem prawa wyborczego.

art. 83

1. O ważności zaprotestowanych wyborów rozstrzyga w składzie 3 sędziów zawodowych właściwy terenowo sąd wojewódzki, na posiedzeniu jawnym, przy udziale skarżącego oraz przedstawiciela zainteresowanej komisji wyborczej.

2. Sąd ma prawo do badania dokumentów wyborczych, przesłuchania świadków oraz przeprowadzania innych dowodów.

Komentarz: prawo kontroli wyborów tradycyjnie przysługiwało sądom i tą zasadą utrzymano z braku lepszej instancji kontrolującej. Ponieważ ilość protestów może być duża, uznano iż nie należy tego prawa przyznawać Sądowi Najwyższemu, który mógłby nie podołać pracy. Sąd uprawnienie to przypisano sądom wojewódzkim. Skład 3 sędziów, jawność postępowania i udział skarżącego ma zapewnić bezstronność postępowania.

art. 84

1. Sąd wojewódzki unieważnia mandat radnego, jeśli zostanie stwierdzone, że kandydat w dniu głosowania nie posiadał biernego prawa wyborczego.

2. W przypadku unieważnienia mandatu radnego, odpowiednia terytorialna komisja wyborcza ogłasza wybór na radnego następnego kandydata z tej listy, na której figurował kandydat, którego mandat unieważniono.

Komentarz: przy głosowaniu na listy wyborca oddaje głos nie na kandydata ale na całą listę, czyli wszystkich znajdujących się na niej kandydatów. Ułatwia to automatyczne wejście kolejnego kandydata na miejsce opróżnione.

art. 85

1. Sąd wojewódzki unieważnia wybory w obwodzie lub w okręgu, jeśli zostanie stwierdzone, że przy wyborach w tym obwodzie lub okręgu dopuszczono się takich naruszeń ordynacji wyborczej lub takich przestępstw przeciw głosowaniu, które mogły mieć istotny wpływ na wynik wyborów.

2. Unieważniając wybory sąd stwierdza w wyroku od której czynności należy rozpocząć nowe postępowanie wyborcze.

3. Bezwzględnie po ogłoszeniu wyroku Rada Państwa zarządza w danym obwodzie lub okręgu ponowne postępowanie wyborcze od czynności wskazanej w wyroku sądu.

4. Wybory przeprowadza ta sama komisja chyba, że uchycienia odnosi się do działalności komisji. W takim przypadku Państwowa Komisja Wyborcza powoła nową komisję w trybie przewidzianym przez niniejszą ustawę dla powoływania komisji wyborczych.

5. Jeżeli uchycienie stanowiące podstawę wyroku sądu dotyczy spisu wyborców, odpowiedni organ administracji państwowej sporządza nowy spis wyborców.

Komentarz: ponowienie procesu wyborczego powinno nastąpić od tej czynności i tego momentu, w których wystąpiły nieprawidłowości. Wcześniejsze, poprawne czynności nie muszą być powtarzane. Powołanie nowej komisji wyborczej przez odpowiednią radę narodową nie jest już możliwe, wobec tego, że kadencja starej rady już upłynęła, a nowa rada jeszcze się nie ukształtowała. Dlatego wyjątkowo prawo powoływania komisji przysądza no Państwowej Komisji Wyborczej.

Rozdział XI Wygaśnięcia mandatu radnego.**art. 86**

1. Wygaśnięcie mandatu radnego następuje wskutek:

- a/ śmierci,
b/ zrzeczenia się mandatu,
c/ utraty prawa wybieralności,
d/ odwołania przez wyborców,
e/ zmian w podziale administracyjnym, związanych z koniecznością zmian w strukturze rad narodowych, przewidzianych w Rozdziale XII.

Komentarz: nie przewiduje się "odwołania przez radę" nazwane go "pozbawieniem mandatu". Przyczyną tego pozbawienia w ordynacji z 1976 roku są niejednoznacznie określone /np. "sprzeniewierzył się słubowaniu radnego"/. Wystarczającym kryterium określającym przypadki, w których radny nie powinien nadal piastować swej funkcji jest utrata biernego prawa wyborczego /art. 4/.

2. Wygaśnięcie mandatu radnego stwierdza rada narodowa w skład której wchodzi radny.

3. Uchwała stwierdzająca wygaśnięcie mandatu radnego podlega zaskarżeniu z powodu niezgodności z prawem do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

art. 87

1. Wyborcy mogą odwołać radnego.
2. Odwołanie odbywa się w tym samym trybie co wybór z uwzględnieniem zmian określonych w art. 88-91.

art. 88

1. Z wnioskiem w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie radnego może wystąpić organizacja lub grupa wyborców, która zgłosiła jego kandydaturę.
2. Wniosek zgłasza się do rady narodowej, której radny jest członkiem lub do właściwej terenowej rady narodowej stopnia wojewódzkiego.
3. Jeżeli radny został wybrany z listy zgłoszonej przez grupę wyborców, wystarczy, jeżeli wniosek w sprawie zwrócenia się do wyborców o odwołanie podpisze ponad połowa zgłaszających.

Komentarz: grono wnioskodawców jest ograniczone, aby wykluczyć możliwość eliminowania "opozycji" przez grupy posiadające większość w radzie i wśród wyborców.

art. 89

1. Wniosek o zwrócenie się do wyborców o odwołanie radnego rozpatruje rada narodowa, do której wpłynął wniosek zgodnie z art. 88 ust. 2.
2. Uchwała rady narodowej o zwrócenie się do wyborców o odwołanie radnego zapada zwykłą większością głosów w obecności ponad połowy radnych.
3. Od odmowy zwrócenia się do wyborców o odwołanie radnego ze strony rady stopnia podstawowego przysługuje wnioskodawcom odwołanie

do rady narodowej stopnia wojewódzkiego. Uchwała wojewódzkiej rady narodowej jest ostateczna.

art. 90

1. Wyborcy decydują o odwołaniu radnego w głosowaniu przeprowadzonym w okręgu wyborczym, w którym radny został wybrany.
2. Uchwała o zwróceniu się do wyborców o odwołanie radnego zastępuje uchwałę o zarządzaniu wyborów. Terminy przewidziane w ustawie dla poszczególnych czynności wyborczych mogą ulec skróceniu, o czas przewidziany dla zgłaszania list kandydatów.
3. Karta do głosowania zawiera pytanie "czy jesteś za odwołaniem radnego /imię i nazwisko/?" oraz słowa "tak", "nie".
4. Głosuje się poprzez skreślenie jednego ze słów "tak" lub "nie".
5. Nieważne są głosy na których skreślono obydwa słowa lub na których obydwa słowa pozostały nie skreślone, a także głosy nieważne z przyczyn wymienionych w art. 70.
6. Odwołanie radnego następuje, jeżeli za odwołaniem wypowiedziało się więcej niż połowa głosujących, którzy ważnie oddali głos.

art. 91

Wniosek o odwołanie radnego nie uwzględniony w głosowaniu wyborców, nie może być ponownie rozpatrywany, chyba że zajdą nowe okoliczności, które uzasadniają jego rozpatrzenie. W każdym razie wniosek o odwołanie tego samego radnego nie może być rozpatrywany przed upływem roku od poprzedniego głosowania w tej sprawie.

art. 92

1. W przypadku wygaśnięcia mandatu radnego, mandat ten zostaje przyznany kandydatowi znajdującemu się na tej samej liście bezpośrednio po osobach wybranych.
2. Każdy z kandydatów, może zrzec się pierwszeństwa na rzecz następnego z kolei kandydata. Oświadczenie o ustąpieniu pierwszeństwa winno być zgłoszone właściwej radzie narodowej w ciągu siedmiu dni od doręczenia kandydatowi zawiadomienia o opróżnieniu mandatu.
3. Jeżeli na danej liście nie ma już kandydatów mogących uzyskać mandat w myśl ust. 1 mandat pozostaje nieobsadzony.

Rozdział XII Zmiany granic jednostek administracyjnych stopnia podstawowego. Łączenie i dzielenie miast, gmin i dzielnic.

art. 93

1. Zasady dokonywania zmian granic jednostek podziału administracyjnego oraz ich łączenia i dzielenia określa odrębna ustawa.

Komentarz: należy uznać, że sprawy te powinna regulować w szerokim zakresie ustawa o samorządzie terytorialnym. Dotychczasowy administracyjny sposób dokonywania zmian w podziale administracyjnym jest niedemokratyczny i budzi niezadowolenie. Należy postulować aby zmiany te odbywały się w drodze porozumienia odpowiednich rad narodowych zatwierdzonego ewentualnie przez radę nadrzędną, a nie jedynie po zasięgnięciu niewiążącej zresztą, opinii zainteresowanych społeczności.

2. Zarządzenie, uchwała lub ustawa powodująca zmiany w podziale administracyjnym państwa, których skutkiem jest zmiana terenu działania rady narodowej stopnia podstawowego musi być ogłoszona nie później niż cztery miesiące przed wejściem w życie.

Komentarz: Celem tego przepisu jest umożliwienie przeprowadzenia demokratycznych wyborów do rad narodowych w nowych i dotychczasowych obszarach działania w takim terminie, aby podjęły działalność natychmiast po powstaniu nowych struktur terytorialnych. Zapobiegnie to niedemokratycznym praktykom jakie miały np. miejsce w 1976 roku przy kształtowaniu nowych wojewódzkich rad narodowych.

art. 94

1. W wypadku zmiany terenu działania rady narodowej powodującej zmniejszenie terenu działania rady o obszar jednego lub więcej okręgów wyborczych, mandaty radnych wybranych w tych okręgach wygasają z dniem zmiany granic. Nie wyklucza to nabycia mandatu do innej rady w trybie art. 95 ust. 2.

2. Jeżeli w wyniku wygaśnięcia mandatów na podstawie przepisu ust. 1 rada liczy mniej niż 15 radnych, zarządza się wybory do rady narodowej, chyba, że do końca kadencji pozostało mniej niż pół roku.
3. Jeżeli zmiana granic terenu działania rady narodowej nie obejmuje całego /całych/ okręgów, radni wybrani w okręgu, który częściowo znalazł się na terenie działania innej rady narodowej stopnia podstawowego, zachowują mandat, chyba, że na podstawie przepisu art. 95 ust. 2 otrzymują mandat radnego innej rady.

art. 95

1. Jeżeli do terenu działania rady narodowej zostanie przyłączony obszar stanowiący okręg wyborczy innej rady narodowej ustala się liczbę radnych, jaka powinna być wybrana w tym okręgu, przy założeniu liczby radnych i liczby mieszkańców

dla dotychczasowego terenu działania rady; a następnie dokonuje nowego podziału mandatów w tym okręgu na podstawie wyników głosowania w wyborach do tej rady, do której okręg przed wprowadzeniem zmian należał. Przepisy art. 92 stosuje się od powiednio.

2. Jeżeli włączony obszar nie stanowi okręgu wyborczego, wtedy dokonuje się obliczenia ilości mandatów przypadających na ten obszar i dokonuje podziału miejsc pomiędzy listy według przepisu ust. 1. Miejsca te obsadza się przez tych radnych lub kandydatów, którzy spełniają wymagania art. 33 ust. 1 w odniesieniu do rady, w której mandat mają uzyskać.

art. 96

Stwierdzenie wygaśnięcia lub nabycia mandatu radnego w trybie art. 94 i 95 dokonuje terenowo właściwa rada narodowa stopnia wojewódzkiego.

art. 97

1. W wypadku zmian polegających na zniesieniu lub utworzeniu nowej jednostki podziału administracyjnego stopnia podstawowego zarządza się wybory do rad narodowych nowych jednostek /jednostki/ w takim terminie, aby głosowanie odbyło się nie później, niż wejście w życie aktu tworzącego nową jednostkę. W takim przypadku dla wyznaczenia granic okręgów przyjmuje się nowo ustalone granice administracyjne. Przepisu art. 7 ust. 2 lit. d nie stosuje się.
2. Mandaty radnych jednostki znoszonej wygasają.
3. Kadencja tak wybranych rad narodowych upływa wraz zakończeniem kadencji pozostałych rad narodowych stopnia podstawowego.

Rozdział XIII Przepisy końcowe.

art. 98

Koszty wyborów pokrywane są z budżetu państwa.

art. 99

Organy administracji państwowej obowiązane są udzielić pomocy komisjom wyborczym w przeprowadzeniu ich czynności. Instytucje państwowe obowiązane są udostępnić na żądanie terytorialnej komisji wyborczej lokali dla potrzeb komisji wyborczych oraz zapewnić możliwość urzędowania lokali. Koszty wyników z udostępnienia lokalu pokrywa się zgodnie z art. 98.

art. 100

Pisma w sprawach wyborczych wolne są od opłat skarbowych, sądowych.

Pisma komisji wyborczych wolne są od opłat pocztowych.

Zagrożenia wynikające z projektu ustawy o PAP.

c.d. na str. 206

1. Niedopuszczalne jest przygotowywanie ustaw szczegółowych w sprawach dotyczących środków masowego przekazu bez uprzedniego przygotowania i zatwierdzenia przez Sejm ustawy o prawie prasowym. Projekt ustawy o PAP i projekt ustawy o Radiokomitecie świadczą o "grodzeniu terenu" pod przyszłą ustawę o prawie prasowym. Przyszła ustawa, jeśli będzie opracowywana na ustawach szczegółowych /PAP, Radiokomitec/ stanowić będzie jedynie ich sumę - siłą rzeczy będzie ograniczona.
2. Projekt ustawy o PAP świadczy o próbie obejścia ustawy o cenzurze. Art. 1 par. 4 projektu głosi: "Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia ustalić wyłączenie PAP na przekazywanie niektórych informacji, określonych w ustępie 3. Ustęp 3 jest celowo okólnikowy - PAP przekazuje w swoich serwisach krajowych i zagranicznych teksty dokumentów o charakterze oficjalnym oraz urzędowe komunikaty i informacje. Przy przyjęciu tego wariantu ustanawia się nową formę "zapisu" na określone tematy. Jeśli PAP miałyby wyłączność na przekazywanie "urzędowych informacji" (?) mogłyby ich również nie przekazywać a dysponując monopolem pozbawiłyby prasę możliwości przekazywania tych informacji.
3. Próby przekształcenia PAP z przedsiębiorstwa państwowego, jakim jest zgodnie z Dekretem z 1945 roku w urząd centralny w kontekście podobnych prób podejmowanych w stosunku do Domu Słowa Polskiego świadczą o nowej drodze likwidacji samorządności w tych, a należy podejrzewać również w innych przedsiębiorstwach.
4. Próby likwidacji w zarodku samorządu w PAP podejmowane w dodatku w ścisłej tajemnicy i bez wiedzy samych zainteresowanych, którym przysiano do jak najszybszego zaopiniowania gotowe projekty ustawy o PAP oraz Statutu PAP, są wielce